

591978462

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

09.61554 Ba

09.61554

09.61554

Ba

A/S ALFRED BENZON

A/S
ALFRED
BENZON

1. Januar

1849 - 1949

K Ø B E N H A V N

09.615
Be 57
&

ALFRED
BENSON

London
1888-1891

17059

I.W. Tegner lith. etter Phot 1885.

I.W. Tegner & Kittendorff* lith. Inst.

Alfred Jensen

Hvordan det begyndte

NAAR Firmaet Alfred Benzon blev grundlagt den 1. Januar 1849 og saaledes nu kan fejre sit 100 Aars Jubilæum, saa beror dette ikke paa noget rent og skært Tilfælde.

Det var en mærkelig Tid, der aldrig vil blive glemt i Danmarks Historie. Man vil altid tale om »Aanden fra 48«. Det var et Frihedens Vingesus, der gik over Europa. Gamle Fordomme, gamle Vedtægter og Institutioner sank i Grus — og nye Befolkningsklasser blev for Alvor sig selv bevidst — først og fremmest Bønderne og det brede Borgerskab.

Vi er tilbøjelige til at betragte den Bevægelse, der omkring 1848 gik over Europa, som hovedsagelig politisk og national — men der var andet i den. Ud af Bruset kom ogsaa en ny Foretagsomhed, et nyt Vovemod — alt det, der skulde finde Udtryk i det 19. Aarhundredes vidt drevne Industrialisme og Storhandel, Verdensudstillingerne, Opdagelsesrejsernes Genoplivelse, Imperialismen og de forbløffende mekaniske Opfindelser. Ikke siden Renaissancen havde Menneskeslægten haft en saadan Tro paa sig selv. For Mennesket var alt muligt. Udviklingslæren laa i Luften — og som i en prægtig Spejling saa man Slægtens Vandring fremover mod Verdensfred, social Tryghed og materielt Velvære. Det var den frie Konkurrences og den robuste Optimismes Tid — og det 20. Aarhundredes bitre Pessimisme vilde have staaet for alle disse Lysseere som en arg Perversitet.

Det er i en saadan Tid, at unge Mænd tager fat paa noget nyt — og blandt disse unge Mænd var Alfred Benzon.

Alfred Nicolai Benzon havde Handelsblod i Aarerne. Han blev født den 4. December 1823 i Stubbekøbing paa Falster, hvor Faderen, Agent Lorenz Jacob Benzon, der selv var en Købmandssøn, drev en meget stor Forretning.

Alfred Benzon interesserede sig fra sin Ungdom for Apotekervæsnen — og for alt, hvad der smagte af Naturvidenskab. Han udstod sin Discipeltid

hos den da saa kendte Hofapoteker *Becker* i København og blev farmaceutisk Kandidat i 1845.

Et af de første Steder, han konditionerede, var hos Hofapoteker *Rüdel* i Kiel, der jo dengang hørte ind under den danske Krone — og derfra var Vejen ikke lang til Udlandet, der da stod en ung Mand ganske anderledes aaben end i Dag. Evnen og Vandrelysten var de eneste Fribreve, man behøvede.

Turen gik først til Hamburg og siden til Bonn, hvor han gennem længere Tid studerede ved det berømte Universitet.

Det var dog Opholdet i Hamburg, der skulde blive af afgørende Betydning for ham. Hamburg var endnu langt fra den Verdenshavn, den udviklede sig til i Slutningen af Aarhundredet, da det unge tyske Kejserdømme for Alvor »søgte sig en Plads i Solen«, men den overfløj dog langt det noget søvnige København, der endnu ikke havde faaet slikket sine Saar efter de haarde Opgør med Englænderne under Napoleonskrigene. Til Hamburgs Havn kom allerede da de store Varepartier fra fjerne Lande — og gik bl. a. videre til Danmark og det øvrige Norden, en saare indbringende Transithandel.

Alfred Benzon vidste naturligvis fra sin første Apotekertid, at Hamburg forsynede Danmark med de fleste Droger af oversøisk Oprindelse, men det var først under sit Ophold dernede, han for Alvor begyndte at spekulere over Forholdet.

Hans Vandringer langs Kajerne og mellem de tunge Varehuse satte hans Fantasi i Sving. »Dette er jo ganske urimeligt!« sagde han til sig selv. »Hvorfor i al Verden skal et Land som Danmark med et højt udviklet Apotekervæsen i den Grad være afhængigt af en udenlandsk Handelsby? Hvorfor i al Verden kan vi ikke selv indføre Raavarerne direkte og i videst muligt Omfang bearbejde dem?«

Her var det, hans Livsopgave tegnede sig for ham — og gennem Aarene arbejdede han energisk, maalbevidst og heldigt paa at opfylde den.

Hans Udgangspunkt blev det gamle Svaneapotek paa Østergade i København, som han købte i Slutningen af 1848, og hvortil han fik kgl. Bevilling den 1. Januar 1849.

Det var en historisk Virksomhed, den 25-aarige Apoteker overtog. Svaneapoteket var blevet oprettet i 1660 af Christopher Heerfordt og er saaledes det tredieældste Apotek i København.

Det laa oprindeligt i Højbrostræde, men flyttedes i 1782 til sin nuværende Adresse paa Østergade — og dør fandt Alfred Benzon det gamle Apotek og gjorde det til Udgangspunktet for en Virksomhed, der engang skulde blive en af Danmarks store. Virksomheden var ellers beskeden nok: en aarlig Omsætning paa 14.000 Rigsdaler og et Personale paa 10 Mand — ikke meget, naar man tænker paa, at det drejede sig om et af Hovedstadens største og fornemste Apoteker.

Men der skulde hurtigt komme Gang i Tingene. Allerede samme Aar, som han overtog Apoteket, grundlagde han Engroshandelen, som til at begynde med havde til Huse paa anden Sal og paa Lofterne over det gamle Svaneapotek, og som hurtigt fik en meget stor Omsætning.

Alligevel var det stadig Tanker om Fabrikation, der optog ham — og selv følte han vel, at han først rigtig var kommet i Gang, da han i Begyndelsen af Tresserne havde kunnet købe den nyligt anlagte Anilinfabrik »Sophiehaab« ved Kalvebod Strand, der dengang skar ganske anderledes ind i København, end Tilfældet er i Dag.

Fra dette Køb er det, at Firmaets Udvikling skriver sig.

Det gamle Apotek

DET var altsaa som Apoteker, Alfred Benzon begyndte i København — og han gjorde det i en idyllisk Tid.

Vi har nok talt om det store Vingesus, der gik over Europa og over Danmark, men det brede Folk lader sig ikke ret længe holde i Oprør. Da den nye Forfatning var blevet en Kendsgerning, da Trearskrigen var vundet, faldt man hurtigt til Ro og hyggede sig bag Voldene, de kære Volde, der endnu stod og for de fleste var Byens Grænse. — Det var Klubbernes, de gode Middages, den naive Livsglædes Tid. Det bitre Nederlag i 1864, den aandelige Rastløshed, der begyndte med Georg Brandes' Optræden, de store Bygge- og Gründerperioder, der fejede hen over Vol-

dene og ændrede hele Byens Præg — det var altsammen noget, man ikke engang drømte om. Man levede i den bedste af alle Verdener — og saadan skulde det blive ved med at være.

Østergade havde da ogsaa bevaret Stemningen fra Enevældens København — ja, vel endda en Mindelse fra H. C. Andersens »Lykkens Galoscher«.

Paa de smalle Fortove afløstes Biedermeyer-Dragterne af det andet Kejserdømmes Krinoliner og disse igen af de struttende Tournurer, uden at Gaderne forandrede sig synderligt.

Over de toppede Brosten stampede vælige Heste foran Kareter og Arbejdsvogne. Herrer, der galant var veget ud i de brede, aabne Rendestene, løftede de nystrøgne, høje Hatte for hinanden og svang de guldknappede Stokke. Ud over Fortovene ragede de beskedne Træskilte, der fortalte om »Restaurant for Damer og Herrer« og andre Herligheder — og blandt dem lyste højt over de to Lygter foran Apotekets Indgang den hvide Svane med det gyldne Næb. Lige over den, som et Indskud mellem Apoteket og Engroshandelen, laa Alfred Benzons Lejlighed, hvor han boede sammen med sin Hustru, Anna Dorothea Vilhelmine, f. Østergaard, som han havde ægtet kort efter sin Overtagelse af Apoteket, og hvor de to Arvtagere til Virksomheden, Alfred og Otto, voksede op.

Det var i de patriarkalske Dage, da Farmaceuter og andre ansatte var paa Kost hos Principalen — men ogsaa bortset herfra var det et livligt Hjem.

Ægteparret Benzon elskede Selskabelighed og havde Raad til at føre den i den gode, gamle københavnske Stil med veldækkede Borde og en ædel Vin i Krystalkaraflerne.

Heller ikke i Lægeverdenen og Farmacien var Uroen trængt ind. Pæne, gamle Huslæger med venlige Ansigter kom og skrev Medicin op, og ikke altid den bitre Medicin, der staar om i »Den store Bastian« — og tillidsfulde Borgere lagde Recepterne paa de gamle og anerkendte Lægemidler paa Svaneapotekets veltjente Skranke, Østergade 18. Eller de kom for at hente et af de Vidundermidler, der udpegedes i de gode, gamle Husraad — og paa hvilke Troen vel paa ingen Maade er uddød endnu i Dag.

Man kan vanskeligt tænke sig en mere underholdende Læsning end de

Parti fra den indre Gaard

gamle Kataloger fra Alfred Benzons Etablissement. Det er et helt Stykke Folklore, der her staar lyslevende op af Graven.

Kongen blandt de gamle Lægemidler var nok »Mumia Aegyptica genuina«, ægte stødt ægyptisk Mumie, der solgtes for 3 Skilling for 5 g og af mange var efterspurgt som et Universalmiddel.

Usandsynligt var Antallet af de medicinske Mineralvande, der udbødes til Salg. Nu maa en Levemand, der har overanstrengt Konstitutionen, være lykkelig, hvis han kan sikre sig en enkelt Flaske Ramlösa, men de gamle Københavnerne havde alle Europas berømte Kilder til deres Disposition: Aachener, Kaiserquelle, Kissinger, Bitterbrunnen, Charlottenburger Eisenquelle, Cudowa, Fachinger, Gastein, Homburg, Karlsbad, Spa, Vichy, Wiesbaden, Giesshübel, ialt mere end 80 Variationer. Der var ikke den Nyre, den Lever, det Hjerte, der ikke kunde renses og styrkes.

Plastre var i Kurs — især de saakaldte Kjøngsplastre, opkaldt efter deres Skaber, Inspecteur og Ridder Voelker i Kjøng — men mest efterspurgt var dog maaske »Frøken von Thunes Plaster«, »tilberedt efter den oprindelige af Frk. von Thune til Højsalig Charlotte Amalie overleverede Opskrift og forsynet med Opfinderindens Brugsanvisning«.

Naar man læser Frk. von Thunes Redegørelse for Plastret, føler man uvilkaarlig Trang til at sætte hende i Klasse med Æskulap og Paracelsus, for saadan lyder den:

Det tjener meget til at fordele, modne, renses og læge, hvor det er nyttigt:

1. mod al Slags Flod, saasom:

- a. Hovedpine og Forkjølelse eller Flod, mod Riven i Hovedet, Hidsighed eller Rødhed i Øjnene, hvorimod det lægges højt op i Nakken eller bag Ørene, og fornyes hver 12. Time, eller i Tindingen, naar Hovedpinen er meget stærk, især naar den er i det halve Hovede (Migraine).*
- b. Susen for Ørene og Tunghørhed, da lægges det op paa Halsleddet.*
- c. Tandpine af Gigt eller Forkjølelse; det lægges da bag Øret eller imellem Skulderbladene og hjælper snart.*
- d. Riven og Sliden i Lemmerne, det være sig i Ryggen, Lønderne, Armene, Benene, Knæene, hvorimod det lægges paa det værkende Sted og fornyes hver anden eller tredje Dag.*

2. For Sting i Siderne, naar det er uden hidsig Feber, men kommer med Hypokondri.
3. Om Haandledet, naar man har forvredet det, og paa andre forvredne Lemmer, naar de først ere sat i Led.
4. Paa alle nykomne Knuder, Voxkjertler og deslige, hvor man lader det ligge, saa længe det klæber fast.
5. Paa Brystet mod Mælkeknuder, og hvor der er kommet Hævelse af Forkjølelse, lægges hver 12te Time et frisk Plaster paa.
6. Paa Bylder og buldne Fingre.
7. Paa alle gamle Saar, de være nok saa store.
8. For Frost i Hænder og Fødder, enten der er Hul eller ej.
9. For brændt Skade af Ild, Olje eller Vand.
10. Naar nogen er øm af Lejet eller bliver rød og hudløs paa Lænderne, lægges hver 24. Time et frisk Plaster derpaa.
11. Mod Kopper lægges det over hele Ansigtet, det forebygger dybe Ar.
12. For Vorter og Ligtorne er det meget godt; hver 24de Time lægges et frisk Plaster paa.
13. For Kløe og Fnat.
14. Mod Skurv. Haaret maa afskæres og et Plaster lægges over den hele Skade; naar det bliver blødt og gaar løst, da lægges et frisk Plaster paa i 5 til 6 Dage, saa gaa alle Haarene af med. Læg siden hver Dag et frisk Plaster paa det skaldede Hoved, det læger, men ej før det bør.
15. Ved gamle Skader, naar de ere urene, og hvor der gror vildt Kød, strør man lidt brændt Allun deri og lægger Plastret over; om det trækker, da skader det ej; det læger strax efter.

Det er nok værd at citere saa udførligt af Frk. von Thunes Skildring af hendes Plaster til 8 Skilling for 1 Lod — for det er jo mere end en kuriøs gammel Brugsanvisning. Det er en hel Række Oplysninger om vore Bedsteforældres daglige Liv og Lidelser.

Det var dog ogsaa lystigere Ting, der gik over Disken, ikke mindst efter at Østergades Materialhandel var blevet aabnet i Kælderen under Apoteket. Meget populære var de mange Essenser, der blev bragt i Handelen, og om hvilke det i et af Forretningens Kataloger hedder:

»Faa Draaber af Krydderi- og Urteessenserne erstatter fuldkommen i al Slags Mad- og Drikkevarer saavel Smagen som Virkningen af de tilsvarende friske Krydderier eller Urter, af hvilke de med stor Omhyggelighed ere uddragne. De ere ikke alene formaalstjenlige til Sø- og Landrejser, men ogsaa til daglig Brug i Huset, da de baade ere penge- og tidbesparende«.

Man ser for sig de glade Ansigter om Julens fyldte Punchebolle, en helt Dickens'sk Scene, naar man læser en af Anvisningerne:

»*Biskopessens*: En Spiseskefuld Essens, $\frac{1}{2}$ Pd. hvidt Sukker opløst i en Pæl Vand og en Boutl. Rødvin giver en velmagende Biskop«.

Afdelingen for Toilet- og Renholdelsesmidler voksede sig hurtigt meget stor, og vi i vor Sæbemærke- og Rationeringstid kan nok blive misundelige, naar vi læser Katalogernes Hundreder af Numre — altsammen i absolut fri Handel.

Til Damerne er der bl. a. den berømte Borax-Glycerin-Sæbe med Benzoe og Rose, der »benyttes i Stedet for det under Navn af *Jomfrumælk* bekjendte Vaskevand«.

Med et Smil genser man den gamle Macassar Oil fra Rowland & Sons, London, den meget fedtede Haarolie, til Værn mod hvilken vore Bedsteforældre paa deres Plydslænestole og paa Gyngestolens Nakkepuder anbragte de hvide, hækledede Antimacassars, der sammen med Aspidistraerne og Nips-Etagererne var Hjemmenes Pryd.

Heller ikke Skabningens Herre var glemmt. Skægget var Mandens Stolthed og Kvindens gysende Fryd — og for dets Pleje sørgede den udødelige, ungarske Skjægpomade Bajuz-Kenotz (hvid og sort) til 32 Skilling for 6 Kv.

Alfred Benzon havde ikke glemmt sine Rejseaar — og det var kun rimeligt, at han blev Specialisten i Skibsmedicinkasser (med Hornemanns Lægebog, efter Reglementet af 3die Januar 1867) — baade de mindre til Nord- og Østersøfart og de større til oversøisk Fart — med Priser helt op til 100 Rdl.

Stor Efterspørgsel blev der efter Alfred Benzons nye Maltpræparater, der den Dag i Dag er en af Fabrikkens vigtige Artikler — og naturligvis var han stolt af, at »den danske Maltextract«, som den kaldtes, fik en ovenud rosende Omtale i Professor Thornams store Sundhedslexikon af 1866.

Drogeloft paa 6. Sal

Materialhandelens Skala gled naturligt over i den rene Konfektur — og Fabrikken fik hurtigt en egen »Konditoriafdeling« for »Tilvirkning af Chokolader, Frugtsafter, Morseller, engelsk Lakrits, Trochiser, Pebermyntekager og en Mængde andre forskellige Pastiller, Ormesukker, Strøsukker, oversukrede Piller, Sukkerkugler o. s. v.«

Børn fik den Gang ikke saa mange Lommepege og ikke saa mange Lækkerier som nu, men hvilken Fryd, naar der efter en god Karakterbog vankede en Pose med Alfred Benzons Pebermyntepastiller — eller noget, der var endnu bedre. Alfred Benzons Varemærke, dannet af Bogstaverne AB med Æskulap-Slangen krybende op ad A'et, var hurtigt blevet landskendt — ja, ligefrem folkekært, naar det optraadte paa en af de snehvide, blanke Sodapastiller.

Svaneapoteket og dets Kælder var noget mere end et Apotek og en Materialhandel — det var en Eventyrverden, hvor hemmelighedsfulde Lægemidler mødtes med Duften fra eksotiske Krydderier.

Den store Vækst

DET var omkring Danmarks store Aar, 1848, at Alfred Benzon begyndte sin Virksomhed. Det var omkring Danmarks Ulykkesaar, 1864, at han for Alvor tog fat paa at organisere sine store Nyerhvervelser ude paa Vesterbro.

Maaske tænkte han slet ikke selv over det, men hans Arbejde kom rent uvilkaarligt til at falde ind under det store Valgsprog: Hvad udad tabtes, skal indad vindes.

Engroshandelen var vokset saa stærkt, at den havde faaet alt for trange Forhold i Lokalerne inde i Byen. Nu flyttedes Ekspedition og Lager ud til »Sophiehaab«, hvor der opførtes en stor Lagerbygning, der stadig er i Brug. Hovedkontoret derimod forblev inde paa Østergade.

Af størst Betydning var det dog, at den gamle Anilinfabrik omdannedes til en for hine Tider saare moderne kemisk Fabrik med gode Laboratorier, Dampstødningshamre, Destillationsanstalt og en lang Række Afdelinger til Fremstilling af en Rigdom af kemiske og tekniske Artikler.

Nu kunde han for Alvor tage fat paa at virkeliggøre sin Ungdomsdrøm fra Hamburgdagene og i vidt Omfang gøre Danmark selvforsynende paa disse Omraader.

Det var typisk for den intime Maade, paa hvilken han levede sammen med sin Virksomhed, at mens han stadig beholdt Lejligheden over Svaneapoteket som Vinterbolig, gjorde han hurtigt en Del af Fabrikken til sit Sommerhjem.

Dengang henlaa Omraadet endnu i landleg Idyl — og Turen ind til Østergade tilbagelagdes med Hest og Vogn. Vandet slikkede næsten helt op mod Bygningerne — og der førte endnu Kanaler fra Kalvebod Strand op til den gamle Ladegaard.

Der er faa Kvarterer af København, der siden da har været ude for større Forandringer. Alfred Benzon var selv med Liv og Sjæl med i de store Udfyldningsplaner, der faldt godt i Traad med Virksomhedens Udvidelsestrang — og den oprindelige, beskedne Fabrik voksede Aar for Aar ud over det indvundne Terræn. Senere eksproprierede Havnevæsnet den Del, der stødte op til Vandet, og Anlægget af Københavns nye Centralbanegaard gjorde nye Indhug — men Fabrikken raader dog endnu over 12.800 Kvadratmeter Grund.

Heraf optager selve Fabriksbygningerne de 6600 Kvadratmeter. Det lyder jo af noget — men det er ogsaa ganske særlige Forhold, der gør sig gældende. Alfred Benzon og hans Medarbejdere fandt det ikke hensigtsmæssigt at samle hele Fabrikationen i een stor Bygning, som man kunde udvide efter Behov. Det var saa uhyre forskellige Ting, der fremstilledes, at man foretrak saa vidt muligt at give hver Hovedafdeling sin Bygning.

Det var en Udvikling, der fortsattes ogsaa efter Alfred Benzons Død — og som ogsaa i Dag præger Virksomhedens Ydre. At gennemgaa Fabrikken er at vandre fra Bygning til Bygning, hver med sin Duft, sin Lyd, men alle et Udtryk for Travlhed og rationel Produktion.

Ud over de egentlige Laboratorier opstaar efterhaanden, for blot at nævne nogle af Virksomhederne, Afdelinger for Kogning og Inddampning, for Ekstraktion, Udfældning og Destillation, Skæring, Sæbe- og Salvefremstilling, Stødning, Knusning og Sigtning. Fabrikken gjorde sig selv-

forsynende med Elektricitet og anden Drivkraft — og lagde efterhaanden stor Vægt paa de Værksteder, hvor man selv var i Stand til at fremstille de mange Specialmaskiner, som den moderne Teknik krævede.

Men det var jo ikke nok, at Varerne fremstilledes. De skulde ogsaa sælges.

Mange gik over Skranken i Svaneapoteket. Andre solgtes i den tidligere omtalte »Østergades Materialhandel«, der i 1864 indrettedes i Kælderen under Apoteket — og hertil kom saa i 1877 »Teknisk Materialhandel«. Den første var Stedet, hvor Husmoderen kunde finde Krydderier, Konserver, Sæber, Parfume og tillige sjældne Lækkerier, der var velkomne i Husholdningen. I »Teknisk Materialhandel« var det Byens Haandværkere, der kom for at faa Olier, Fernis, Syre, Salte, og hvad de nu ellers havde Brug for i deres Virksomheder.

Men selv disse tre blomstrende Salgssteder kunde naturligvis ikke aftage mere end en Brøkdel af Fabrikkens Produktion. Der blev oprettet en landsomfattende Salgsorganisation med faste Rejsende og et stort Antal lokale Agenter.

Alfred Benzon saa ogsaa ud over Danmarks Grænser. Det var i de store Udstillingers Tid. Nu er der dem, der mener, at Verdens- og andre Storudstillinger har overlevet sig selv. Dels har de faaet et saadant Omfang (man saa det i Paris i 1937 og i New York i 1939), at de er blevet helt uoverskuelige, dels er baade Dagspressen og den tekniske Presse blevet saa aarvaagne, at det er svært at præsentere Publikum for noget virkeligt Nyt.

Dengang var Udstillingerne i Stand til at byde paa opsigtsvækkende tekniske Nyskabelser — og det er ingen Overdrivelse at sige, at adskillige af de store Udstillinger var Mærkepæle i det 19. Aarhundredes Historie. Alfred Benzon saa i disse Udstillinger et glimrende Middel til at slaa Virksomhedens Navn fast og øge dens Produkters Anseelse. Han var en af de første danske Fabrikanter med, hvad man i Dag vilde kalde, Udstillingsans — og Belønningen udeblev ikke.

Allerede før han havde overtaget Fabrikken, deltog han 1861 i Landbrugsudstillingen i Malmø og Aaret efter i Verdensudstillingen i London.

I 1864 deltog han for første Gang i en Udstilling i København — et Arrangement, der iøvrigt havde en dybt vemodig Baggrund, idet det var

Indpakning af Sygevat

kommet i Stand til Fordel for de saarede og de faldnes efterladte. Han var ogsaa med i Stockholm i 1866, paa Verdensudstillingen i Paris i 1867, det andet Kejserriges prægtige Svanesang, i Amsterdam i 1869, paa Industriudstillingen i København i 1872 og adskillige andre Gange, indtil han sluttede sin Udstillingskarriere i Bruxelles i 1876.

Alfred Benzons Produkter vandt paa disse Udstillinger baade Ry og fornemme Belønninger — men særligt glædede det ham, at man opfordrede ham til at indtræde i Juryen paa Verdensudstillingen i Wien i 1873 — et Hverv, der iøvrigt belønnedes med Franz Josef-Ordenen.

Det var i Slutningen af denne Udstillingsperiode, at Alfred Benzons Virksomhed blev underkastet nye Forandringer — denne Gang dog ikke med hans gode Vilje, da det hele kom paa et for ham højst ubelejligt Tidspunkt.

Det var Ejendommen paa Østergade, det gjaldt. København var kommet i Opbrud. Der lød Raab paa Lys og Luft. Østergade, der havde ligget i uforandret, lidt snusket Idyl gennem saa mange Aar, kom pludselig i Smeltediglen.

I første Omgang var det Peder Madsens Gang, man var ude efter. Den var en Skamplet paa Strøget. Den skulde væk. Planen om Ny Østergade blev knæsat — og i Forbindelse hermed blev den Del af Apoteket, der laa over den famøse Gang, eksproprieret. I det hele taget har Alfred Benzons Virksomheder i rigt Maal smagt Ekspropriationens Velsignelser.

Der var ikke andet at gøre end at rive hele Ejendommen ned og bygge en anden paa Hjørnet af Østergade og den nye Gade. Mens Opførelsen stod paa, maatte man under primitive og vanskelige Forhold slaa sig ned paa det modsatte Hjørne, men i Eftersommeren 1877 stod det nye Hus da færdigt, og man kunde flytte tilbage — forresten ikke saa lidt af et Kunststykke, da Apoteket naturligtvis ikke kunde holdes lukket nogen Dag.

Nu er jo ogsaa denne Bygning forsvundet og erstattet af Svaneapotekets nye, moderne Sandstensbygning — men der stod det da, et Hus i Tidens Stil, med en Anelse af Wien og Paris, med store Spejlglasruder og skønne, barmsvære Kvinder som Karyatider — og ikke een Svane, men fire stolte Svaner bar i deres Næb den store Glasbaldakin over Apotekets Indgang.

Ombygningen gav Stødet til nye Udvidelser. Det var paa dette Tidspunkt, at »Teknisk Materialhandel« kom til som Supplement til »Østergades Materialhandel« — men der skete ogsaa andet. Svaneapoteket havde længe haft en homøopatisk Afdeling, der oprindeligt rummedes i en enkelt Kasse, men efterhaanden havde faaet sin bestemte Plads indenfor Rammerne. Nu blev det til et virkeligt »Homøopatisk Apotek« for de mange, der svor til dette System.

Typisk for Alfred Benzons Udsyn var det ogsaa, at han i 1883 paa speciel Tilskyndelse af Sundhedsautoriteterne oprettede et Apotek paa Færøerne, hvor Forholdene hidtil havde været mildest talt primitive paa dette Omraade. I 1898 overdroges dog denne Virksomhed til Bestyreren, senere Etatsraad, Olaf Finsen.

En alsidig Mand

MAN skulde synes, at den store Virksomhed, som Alfred Benzons havde skabt, og som han fortsat overvagede i alle Enkeltheder, helt maatte sluge sin Mand. Det var paa ingen Maade Tilfældet. Han var en af de sjældne og lykkelige Karakterer, der i en Blanding af Alvor og Leg kan sprede sig paa en forbavsende Række Omraader uden at tabe det centrale af Syne.

Tilfældige Forhold i Forbindelse med hans Virksomhed førte ham ind i Grene af det offentlige Liv. Det er allerede nævnt, hvorledes han tog Del i Opfyldningen af Kalvebod Strand og Reguleringen af det omliggende Terræn i Begyndelsen af Tresserne.

Han tog livlig Del i Debatten om den nye Toldordning — og en saadan Opsigt vakte hans Indlæg, at Toldbestyrelsen gjorde ham til Konsulent under det store Arbejde med Ændringen af Toldtariffen.

I en lang Aarrække — fra 1859 til 1875 — var han Medlem af Industriforeningens Bestyrelse, ligesom han sad i Ledelsen af Kastrup Glasværk.

Han glemte aldrig sin Ungdoms Kærlighed til Historien og Naturvidenskaben — og den gav sig i hans modne Aar Udslag i en sand Samlermani.

Først og fremmest havde Ornitologien hans Hjerte. Han skabte store og værdifulde Samlinger af Æg, udstoppede Fugle, Skind, Konkylier,

Snegle og Bløddyr i Spiritus, Mineralier, Oldsager — og skønt han først fik begyndt derpaa i sine senere Aar, lykkedes det ham at grundlægge en udmærket nordisk Møntsamling.

Det var hans udtrykkelige Ønske, at Resultaterne af hans Samlerglæde efter hans Død skulde komme Offentligheden til Gode — og Zoologisk Museum og andre Institutioner udtog da ogsaa mange Stykker, der savnedes i deres Samlinger, medens hans store Herbarium og farmakognostiske Samling gik til Botanisk Museum.

Det var en Selvfølge, at han, da Zoologisk Have i 1872 omdannedes til et Aktieselskab, gik ind i Bestyrelsen, hvor han med Liv og Lyst tog Del i Arbejdet — og det er vel ingen Overdrivelse at sige, at han som en af de første pegede paa de Veje, der efterhaanden gjorde Københavns zoologiske Have til en Mønsterinstitution.

Der maa have været noget arveligt i denne hans Begejstring — for Forbindelsen mellem Slægten Benzon og Zoologisk Have og Zoologisk Museum er jo i Dag saa levende som nogensinde.

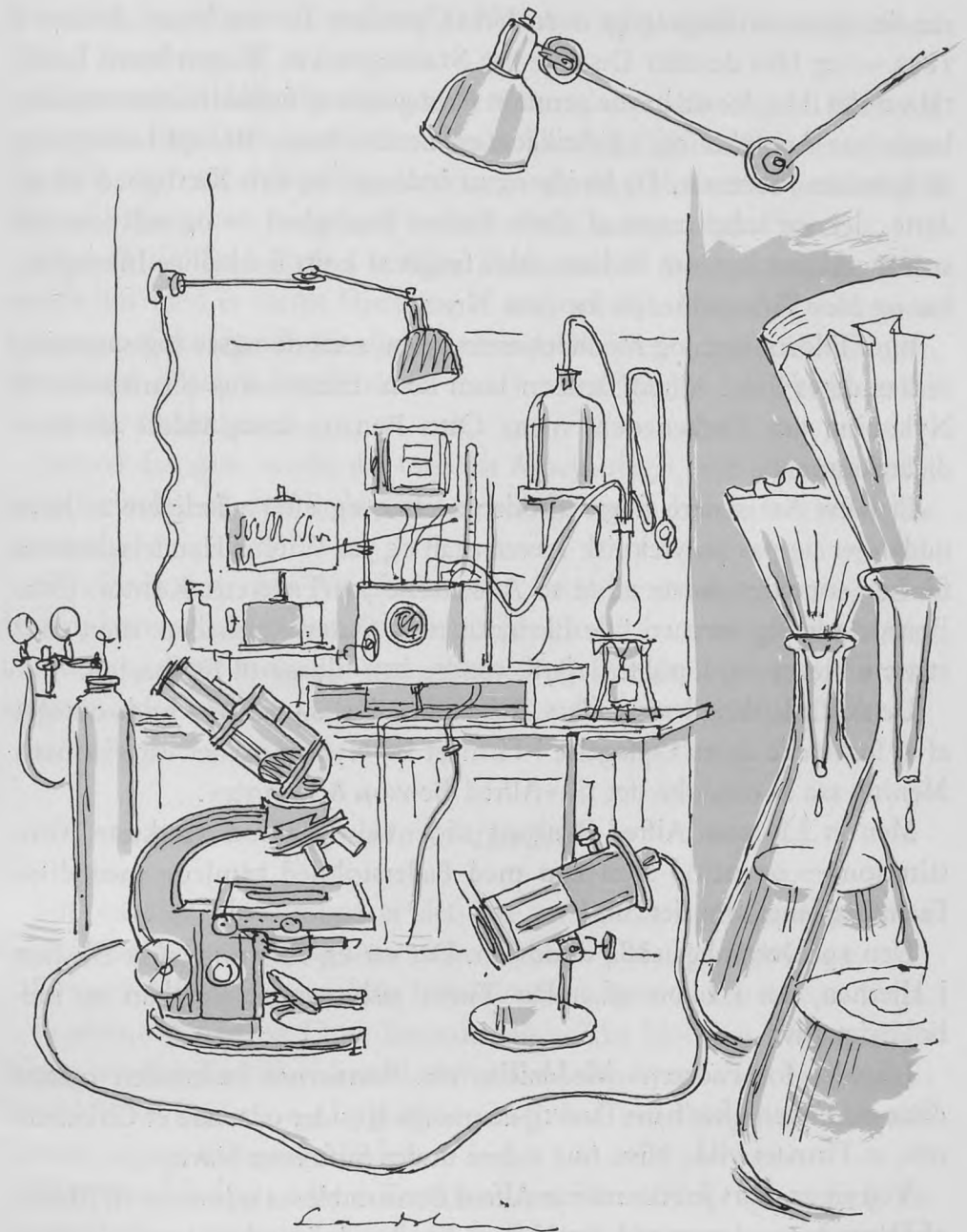
Han traadte ofte offentligt frem, hvor det gjaldt hans Interesser. Han var en søgt Foredragsholder over botaniske og farmakognostiske Emner — og skrev ogsaa mange Artikler i den inden- og udenlandske Fagpresse.

Men naar den travle Mand dukkede op i Hjemmet fra Apoteket, fra Fabrikken eller fra de store Samlinger, hvor han til sidst maatte holde egen Konservator, var han lutter Hygge og Lystighed.

Han levede i en Tid, da haardt Arbejde og munter Livsnydelse endnu kunde gaa op i en højere Enhed — og naar Fru Vilhelmine, der stadig ungdommelig stod ved hans Side, havde dækket Bord, og de gode Vine var hentet frem fra Kælderen, og gode Venner og fremragende Videnskabsmænd flokkedes om Værtsparret, da følte han sig i sit Element og gav sit Væsen frie Tøjler.

En Datter var død som Barn, men han havde den Glæde at se sine to Sønner vokse op og se dem staa rustede til at føre den store Virksomhed videre.

Alfred og Otto Benzon fødtes henholdsvis den 17. Januar 1855 og den 17. Januar 1856 — og trods det Aar, der nøjagtigt var imellem dem,

Et Hjørne af det biologiske Laboratorium

var der noget tvillingeagtigt over deres Opvækst. De tog begge Artium i 1873 — og blev derefter Disciple paa Svaneapoteket. Nogen haard Læretid var det ikke, for de havde gennem Drengaaarene færdedes hjemmevant baade paa Apoteket og i Fabrikken og kendte baade Recept-Latinen og de kemiske Processer. De havde ogsaa indsugtet en dyb Kærlighed til alt dette, der var udsprunget af deres Faders Frødhed — og selv om de senere, akkurat ligesom Faderen, blev fanget af højst forskellige Interesser, var og blev Virksomheden for dem Nr. 1.

Efter Filosofikum og Medhjælpereksamen, som de ogsaa tog sammen, skiltes deres Veje. Alfred Benzon kom som Examinatus pharmaciæ til Nykøbing paa Fædreneøen, mens Otto Benzon læste videre til Kandidateksamen.

Et halvt Aar senere fulgte Broderen efter, og efter yderligere at have uddannet sig paa polyteknisk Lærestalt og paa Wiréns Handelsakademi fik han som den første af de to Ansættelse paa Faderens Kontor. Otto Benzon tog sig først en lille Ekstratur med Statsvidenskaben, men efter at være blevet cand. polit. i 1878, vendte han tilbage til Farmacien.

De skuffede ikke deres Faders Tillid — og i 1884 var han fuldt optaget af at forberede deres Optagelse i Firmaet fra Nytaar, og det var vist hans Mening saa at omdøbe det til »Alfred Benzon & Sønner«.

Men et Liv som Alfred Benzons slider selv paa den stærkeste Konstitution — og netop som han med Faderstolthed tumlede med disse Fremtidsplaner, var det Slut.

Den 19. December 1884 døde han. Det var en Bristning af et Blodkar i Hjernen, der i Løbet af et Par Timer afsluttede et frugtbart og indholdsrigt Liv.

I Stedet for Faderens Meddelelse om Sønnernes Indtræden maatte disse nu Dagen efter hans Død til de mange Kunder udsende et Cirkulære om, at Firmaet vilde blive ført videre under Stifterens Navn.

Ved sit 25 Aars Jubilæum var Alfred Benzon blevet udnævnt til Ridder af Dannebrog — men ved det Nytaar, han havde imødeset med saa store Forventninger, skulde han have været udnævnt til Etatsraad. Denne gamle, smukke Titel er nu afskaffet, men den var dengang en naturlig Hæders-

bevisning for Erhvervslivets førende Mænd — og til disse hørte i Sandhed Alfred Benzon.

Meget smukt lod Myndighederne ikke uden videre Sagen falde ved hans pludselige Død — men hans Enke fik tillagt Titlen af Etatsraadinde. Egentlig var det kun rimeligt, for hun havde ikke blot været ham en god Hustru i Hjemmet, men taget levende Del i hans utallige Planer.

Lige til sin Død i 1893 vedblev Etatsraadinde Benzon at følge Virksomheden med et varmt Hjerte og et vaagent Øje. Man maa huske paa, at mange af de Mænd, der efterhaanden rykkede op i ledende Stillinger, som ringe Disciple havde siddet ved hendes Bord i Lejligheden over det gamle Svaneapotek.

Det var da ogsaa hende, der med det Arbejderlegat, hun stiftede i 1887, lagde Grunden til den Række af Legater, Firmaets Indhavere siden har oprettet.

Halvfjerds Aar efter Alfred Benzons Fødsel var baade han og hans Hustru borte. Kun et kort Spand af Tid — men hvor meget fik de ikke udrettet, og hvor megen Foretagsomhed og Livsglæde blomstrede ikke mellem deres Hænder. Derfor vil de heller ikke blive glemt.

De to Brødre

FOR en stor Virksomhed er det ofte en kritisk Periode, naar første Generation forsvinder, og den næste skal føre Foretagendet videre.

Firmaet Alfred Benzon blev lykkeligt forskaanet for en saadan Krise.

Brødrene Alfred og Otto Benzon havde ikke blot den højeste Pligtfølelse overfor Familievirksomhedens Traditioner, men de var begge i Besiddelse af Initiativ og Dygtighed — og stod end ikke, hvad skabende Fantasi angaar, tilbage for Faderen.

Ikke blot betød da Alfred Benzons Død ikke nogen Tilbagegang for Firmaet, men tværtimod betød de to Brødres Overtagelse af Ledelsen Indledningen til en Periode præget af Udvidelse, Fremgang og Rationalisering, saaledes at den hele Virksomhed under deres Regime fik sin ende-

gyldige Form og baade i Ind- og Udlandets Øjne kom til at staa som Danmarks førende i sin Branche.

Det blev en lang Periode. Otto Benzon døde først i 1927 og Alfred Benzon i 1932. Hvilken Udvikling spændte dette Aaremaal ikke over.

Mens de to Brødre stod for Styret, sprængte København definitivt sine Volde og voksede fra den idylliske, lidt stillestaaende Provinsby til den moderne, larmende Storstad. Med Væksten fulgte de politiske, de økonomiske, de sociale Kriser — og de mærkedes ikke blot i Hovedstaden, men i hele Landet. Det gamle patriarkalske Forhold mellem Principal og Arbejdere blev afløst af de Betingelser, som den moderne Fagbevægelse stiller. Det paa saa mange Maader lykkelige europæiske Frihandelssystem blev afløst af Toldpolitikken, Restriktionernes og Statskontrollens Epoke. Den første Verdenskrig kom med Forsyningsvanskeligheder, med Afspærring mellem Landene, som Verden ikke før havde oplevet i Industrialiseringens Periode.

Rent videnskabeligt skete der ogsaa en Udvikling, der maatte stille helt nye Krav til en Fabrik og en Handelsvirksomhed som den Alfred Benzon'ske, ikke mindst efterhaanden som de nye kemiske Lægemidler kom i Forgrunden.

Der var Fælder og Vanskeligheder nok, men ikke des mindre voksede Virksomheden sig altsaa gennem det altsammen større og stærkere.

Allerede i 1887 oprettedes Afdelingerne for Fremstilling af Kakao-pulver og Sæber, derunder medicinske, Piller o. s. v. En Ildebrand i 1893 førte til yderligere Udvidelser. I 1900 byggedes det nye Kogeri, de nye Destillationskamre og de rummelige og velindrettede Laboratorier. Omkring 1908 blev hele Kraftanlægget revolutioneret og moderniseret og bl. a. indstillet paa Døgndrift.

Naar man tænker paa Danmarks Lidenhed, er det imponerende, at det har været muligt at opbygge en Fabrik for Kemikalier og Droger i et saadant Format, men det har ogsaa kun været muligt i Kraft af Kombinationen med Engros- og Detailhandelen og Eksporten ikke at forglemme.

Saa tidligt som i 1902 havde man maattet bygge til den gamle hyggelige Lagergaard — men heller ikke det gav Plads nok — og i 1908 paabegyndte

Reolgang i Apotekeravdelingen

man da ud mod den nye Sønder Boulevard Opførelsen af den store, moderne Lagerbygning, som ogsaa i Dag rummer Administrationen, og som giver hele det brogede Komplex af Bygninger Karakter.

Da Bygningen stod færdig i 1909, havde de to Brødre i ca. 25 Aar været Ledere af Virksomheden og kunde med Stolthed se tilbage paa de opnaaede Resultater.

De mange nye Bygninger, de mange nye Maskiner talte tydeligt nok om Fremgang — men det tydeligste Sprog talte dog Statistikken over Produktion og Omsætning.

I 1884 havde Fabrikken fremstillet medicinske og diætetiske Ekstrakter til en samlet Vægt af 7000 Kilo. Nu var man naaet op paa 33000 Kilo. Fabrikationen af medicinske Kapsler, Piller, Tabletter o. s. v. var steget fra $2\frac{1}{2}$ Million til 17 Millioner. Dette blot for at nævne nogle karakteristiske Eksempler. Personalet var i Aarenes Løb blevet udvidet fra 120 til 285, og Omsætningen var steget fra $1\frac{1}{2}$ til $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Men Penge og Omsætning er jo ikke alt. Af fuld saa stor Betydning turde det være, at Virksomheden gennem alle Udvidelser og Forandringer baade hjemme og ude bevarede det fornemme Ry, som Grundlæggeren havde skaffet den. Det viste sig, da Alfred Benzon ved den store Udstilling i København i 1888 valgtes til Medlem af Juryen, saaledes at Firmaets store Udstilling af kemiske og tekniske Præparater stilledes *hors de concours*, og ligeledes da Otto Benzon ved Udstillingen i Stockholm i 1897 og i Paris i 1900 traadte ind i Juryerne.

Det kunde med Rette siges om de to Brødre, at de havde overtaget en Nybyggers store, endnu ikke helt opdyrkede Arbejdsmark — og pløjet og tilsaaet den til dens yderste Hjørner. Bedre og nyttigere Livsgerning er det ikke mange forundt at øve.

Men hvis man kun skildrede Alfred og Otto Benzon som Fabrikanter og Apotekere, vilde det blive et Par meget ufærdige Portrætter. De havde i rigt Maal arvet deres Fars Alsidighed. De var nok brændende optaget af deres store Virksomhed, men de *maatte* beskæftige sig med Ting, der laa udenfor den. Det laa i deres Natur — og man kan vel endda sige, at havde de ikke faaet Lov til at udfolde sig, havde de heller ikke kunnet

være de gode Ledere, de var. Saadan set hører ogsaa *deres* Livsudfoldelse med til Virksomhedens Historie.

Otto Benzon var den, der først blev kendt af den store Offentlighed. Det var ikke saa lidt af en Sensation, da den unge, rige Fabrikant debuterede som Dramatiker paa Det kgl. Teater — og oven i Købet fik Succes. Med »En Skandale« og sine andre mundrappe Lystspil kom han til at staa som en Repræsentant for den Del af Borgerskabet, der godt kunde tænke sig at gøre op med nogle af de gamle, mugne Fordomme. Det var i hine Tider nok til at skabe en god Portion Forargelse om en Mand — men mon ikke Otto Benzon nød den Forargelsens Glorie, der i hans Ungdom omgav ham baade som Dramatiker og som et af de vittigste Hoveder i det københavnske Selskabsliv.

For den jævne Københavner kom han til at glide ind paa Række med Peter Nansen og Gustav Esmann — og naar han let og elegant med Øjnene spillende bag Lorgnetterne var paa Vej fra Kontoret paa Svaneapoteket til Frokostrestauranten, havde Folk svært ved at forstaa, at her kom ikke blot den omdebatterede og succesombruste Lystspilforfatter, men ogsaa den dygtige og pertentlige Forretningsmand.

Sin Kærlighed til Teatret tabte han aldrig. I en kritisk Situation paatog han sig endda i en Sæson Ledelsen af Det kgl. Teater — vel vidende, at han kun vilde høste ringe Tak for sin Offervilje.

Næsten alle hans Stykker var Succes'er — men Guld spandt han ikke paa dem. Han kunde være lykkelig, at han skrev dem *con amore* og ikke som en Levevej. Ikke uden Ironi understregede han den dramatiske Forfatters usle Kaar i Danmark, da han ved sit 25 Aars Forfatterjubilæum stiftede et Legat af det samlede Beløb, som han havde tjent paa sine Stykker — 20.000 Kr.!

Ogsaa i Alfred Benzons Natur var der et Islæt af Kunstneren. I sin Ungdom havde han, samtidig med at han studerede, gaaet paa Krøyers Tegneskole — og gennem flere Aar udstillede han paa Charlottenborg som Marinemaler.

Men hans egentlige Talent og det, der gav ham en fremtrædende Plads i det offentlige Liv, var hans forunderlige Talefærdighed. Der gives over-

bevisende Talere. Der gives vittige Talere. Men naar disse to Egenskaber forenes hos samme Mand, faar man den usædvanlige Orator — og det gjorde de hos Alfred Benzon. Naar hans karakteristiske Skikkelse viste sig paa en Talerstol, kunde han, Forsamlingens Karakter ufortalt, altid være sikker paa aandeløs Opmærksomhed.

Sin største Indsats gjorde han vel indenfor Danmarks Apotekerforening, hvis myndige og initiativrige Formand han var i den lange Aarrække fra 1894 til 1926 — og det var kun rimeligt, at han ved sin Tilbagetræden udnævntes til Foreningens Æresmedlem. Der var dem, der skumlede over hans Dobbeltstilling som Storfabrikant og Apotekernes Tillidsmand, men han mødte disse Angreb med en Overlegenhed, der fik dem til at prelle af.

Hans Hovedindsats var hans Medvirken ved Udarbejdelsen af Apotekerloven af 1913, der afløste den hæderværdige Forordning af 1672 om Medicis og Apotekere.

Megen Bitterhed kom derimod ud af hans skarpe Modsætningsforhold til Dansk Farmaceutforening, hvis Krav han energisk bekæmpede — og det endte da ogsaa med den store Farmaceut-Strejke, hvis Udfald var ham en alvorlig Skuffelse.

Det politiske Liv maatte virke tiltalende paa en Natur som hans. Han var i længere Tid Medlem af Københavns Borgerrepræsentation (tilhørende den liberale Opposition) og en Overgang ogsaa af Folketinget, men mon han dog ikke fik mest Tilfredsstillelse ud af sin mangeaarige Virksomhed som Medlem af Havneraadet.

Alt i alt fik han rig Lejlighed til at arbejde for sin By, som han elskede, og han var bl. a. medvirkende ved Opførelsen af Langeliniepavillonen og Opstillingen af Gefionspringvandet. I den Slags Sager havde han et eget Tag paa at faa sin Vilje sat igennem.

En betydningsfuld Gerning, hvis Virkninger spores den Dag i Dag, gjorde han som Bestyrelsesformand eller Medlem i en Række af vore største nationale Foretagender. Man behøver blot at nævne: De forenede Bryggerier, Den kongelige Porcelænsfabrik, Privatbanken og forskellige Dampskibsselskaber. Han var Citymanden i den klassiske engelske Stil.

Afsnit af »udenbys« Pakrum

Men den reneste Glæde fik han dog nok ud af sin Kærlighed til Sejl-sporten — et særligt og saare rigt Kapitel i hans Liv.

Allerede som Dreng havde han elsket Roning og Sejlads — og mindre blev hans Kærlighed ikke gennem Samværet med Nykøbing-Onkelen, der havde bygget nogle af de første danske Lystfartøjer.

Fra 1872 deltog han selv i Kapsejladser baade herhjemme og i England og Tyskland — og samtidig begyndte han at konstruere hurtige Sejlere, af hvilke bl. a. »Enten-Eller« og »Paradoks« vandt europæisk Ry.

Ganske naturligt blev han en af de ledende indenfor Kgl. dansk Yacht-klub, hvis Viceformand han var i saa mange Aar, men særlig Glæde havde han nok af sit Medlemsskab i den permanente internationale Komite. Han var her med til at udarbejde de nye Maaleregler for Sejlsporten — og berømt blev først og fremmest Alfred Benzons »R«-Regel, der tildels er gældende den Dag i Dag.

Det siger sig selv, at en levende, selskabelig og vennesæl Mand som han ved Konferencer og Kapsejladser rundt omkring maatte komme til at knytte et Utal af internationale Yacht-Forbindelser, og en af dem, som han endda kom til at staa ret nær, var saamænd ingen anden end Kejser Wilhelm.

Alfred Benzon havde arvet Faderens journalistiske Evne og offentliggjorde et stort Antal Artikler i den danske og udenlandske Fagpresse — dels om farmaceutiske Emner og dels om sin kære Sejlsport.

I det hele taget var Alfred Benzon nok den af de to Brødre, der i sin Alsidighed mindede mest om Faderen — ligesom det nok ogsaa var hans faste Haand, der i første Række bestemte Kursen og Udviklingen, hvor det gjaldt Virksomheden. Endda var han gjort af langt robustere Stof end Faderen. Denne blev kun 61 Aar gammel, men Sønnen naaede den høje Alder af 77 — og trods Arbejde, Spænding og Livslyst var det kun i den sidste Tid, at Helbredet svigtede. Da havde han først sammen med Broderen og derefter alene ført Alfred Benzons Virksomhed heldigt frem til den nye Tid med dens store tekniske Muligheder, som Virksomheden nu skulde udnytte, men ogsaa med dens Anelse om nye, store Farer for Menneskeheden.

Tredie Generation

IGEN stod en ny Generation parat til at føre baade Traditionerne og Udviklingen videre. I 1928 blev Alfred Benzons Søn, Bøje Benzon, og Otto Benzons Søn, Niels Benzon, optaget i Firmaet — og under det nye Regime ikke blot udvidedes Fabrikkerne og Lagerbygningerne, men i 1932 oprettedes en Ekspedition i Odense og i 1937 en tilsvarende i Aarhus.

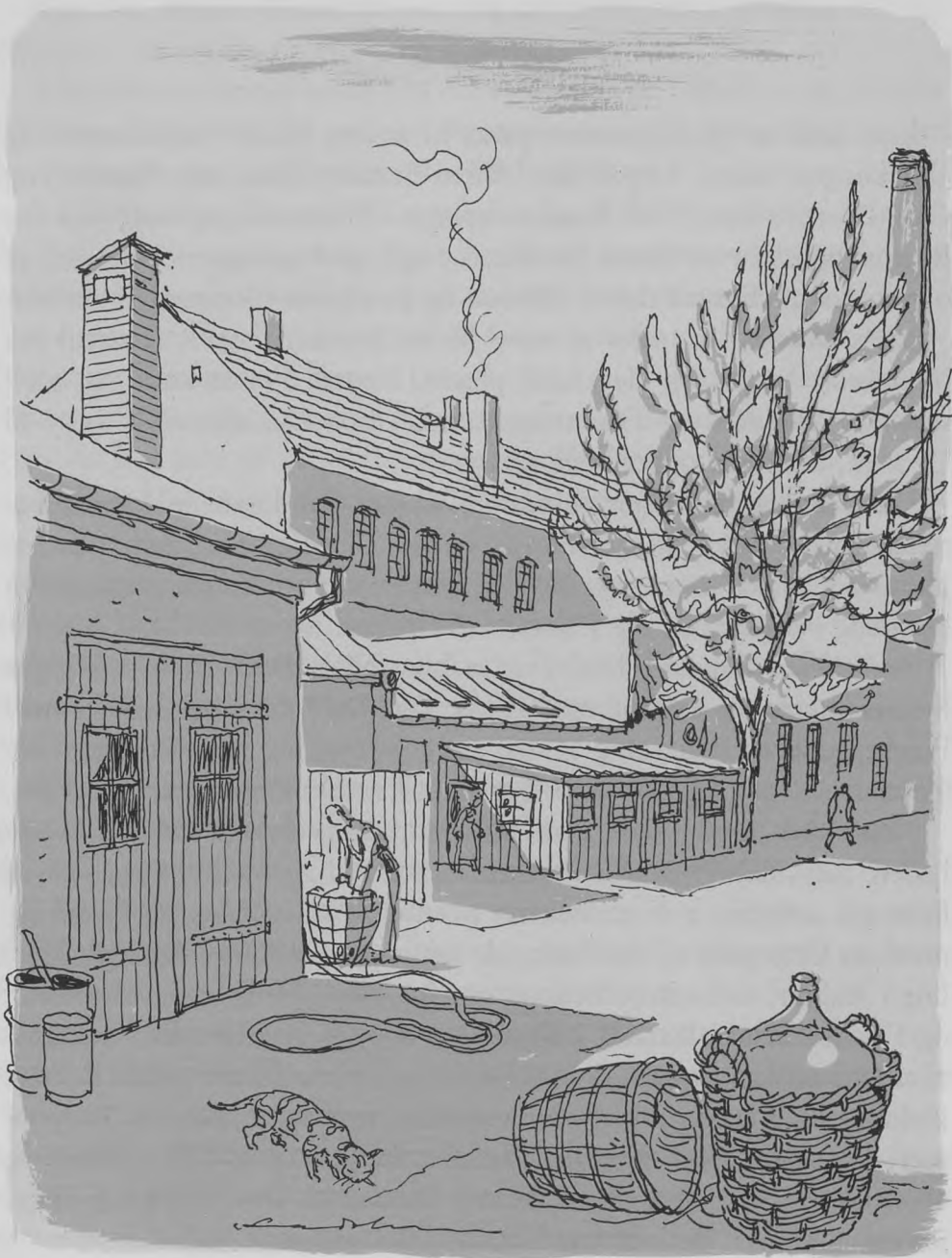
Niels Benzon var, efter at være blevet Student i 1911, Discipel paa Nørrebros Apotek og blev cand. pharm. i 1916. For at sætte sig ind i moderne Handels- og Forretningsforhold drog han allerede i 1917 til U. S. A., hvor han opholdt sig til 1921.

Paa Grundlag af de Forretningsforbindelser, han knyttede derovre, oprettede han i 1922 sit eget Firma: Benzon Trading Co., som siden er blomstret under hans myndige Ledelse, saa Firmaet nu omfatter en betydelig Fabrikations- og Handelsvirksomhed.

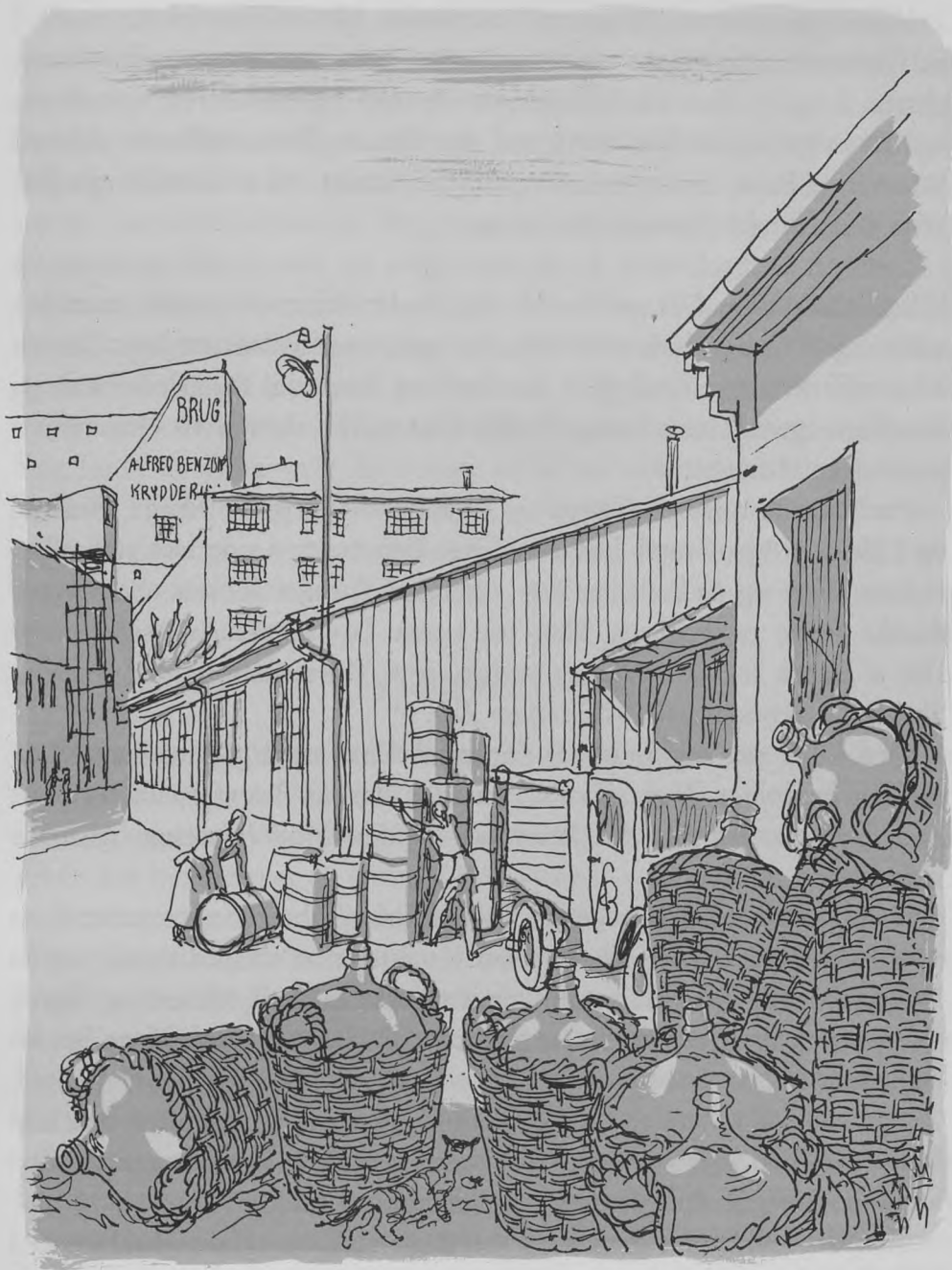
Ved Alfred Benzons Død i 1932 blev Niels Benzon Apoteker paa Svaneapoteket, og han tog med Liv og Sjæl Del i det store Arbejde med Planlægning og Indretning af den store Nybygning paa Østergade, der fuldendtes i 1934, og hvor Apoteket fik nye, smukke og moderne Lokaler.

Nogle Aar senere blev man imidlertid enige om at dele Virksomheden. Adskillelsen fandt i Realiteten Sted ved Aarsskiftet 1935 - 36 og foretoges saaledes, at Niels Benzon overtog Svaneapoteket og Ejendommen paa Østergade og Ny Østergade sammen med Alfred Benzons Afdeling i Malmø, mens Bøje Benzon overtog Fabrikkerne, Engroshandelen og Teknisk Materialhandel. I Slutningen af 1936 blev Firmaet omdannet til et Aktieselskab, og endelig stiftedes i 1943 Datterselskabet Alfred Benzon Holding A/s. I begge Selskabers Bestyrelser indtraadte følgende Medlemmer: Dr. scient. Bøje Benzon, Direktør, cand. pharm. Vilh. Fischer og Overretssagfører C. J. F. Sven. Efter sidstnævntes Død i 1947 er Højesteretssagfører H. Bech-Bruun indvalgt i Bestyrelserne.

Af Alfred Benzons Efterkommere er det da Bøje Benzon, der fører Fabrikkerne og de dertil knyttede Virksomheder videre.

Et karakteristisk Billede fra det

sydøstlige Hjørne af Fabrikken

Han fulgte godt nok Slægtens Traditioner. Efter at være blevet Student fra Gammelholms Skole uddannedes han som Farmaceut og blev cand. pharm. i 1915. Han havde Rejselyst ligesom Bedstefaderen, om hvem han i øvrigt minder paa mere end een Maade. Han studerede videre i Schweiz og Paris, hvor han i 1923 blev Dr. scient. paa et Arbejde om Zinkens Betydning i Dyrenes Ernæring.

Ligesom Bedstefaderen havde han ogsaa en brændende Interesse for Naturvidenskaben. Det var ikke bare en Studerekammerinteresse, men den udsprang af hans Glæde over Naturen selv, over Sejlads og Jagt. Det var da ganske naturligt Zoologien, der først og fremmest fængslede ham, og dette førte igen til hans intime Forbindelse med Københavns Universitets zoologiske Museum.

Fra Ekspeditioner til Kenya og Uganda, fra Rejser i Norge, Finland og Lilleasien hjembragte han betydelige Samlinger — og ved personlige Indsamlinger og Indkøb har han yderligere forøget Museets Samling af danske Fugle og Fugleæg. Han har ogsaa Lov at tilskrive sig en stor Del af Æren for den Modernisering, som Præsentationen af Museets Skatte har gennemgaaet i de senere Aar.

Men i lige saa høj Grad har Zoologisk Have nydt godt af hans Interesse for Zoologien. Han blev Formand for Havens Bestyrelse og har taget ivrig Del i de storslaæede Udvidelser og den Modernisering, man har været Vidne til derude.

Kulminationen af hele denne Side af hans Tilværelse har været hans afrikanske Safari'er, der ofte har haft Karakteren af Ekspeditioner, og fra hvilke han har hjemført værdifulde Trofæer baade til Museet og Haven — sidst den sjældne Okapi, der blev en af Zoologisk Haves store Seværdigheder.

Han vilde ikke være et ægte Medlem af Familien Benzon, hvis han ikke førte en let Pen, og til det store Publikum fandt han Vej gennem den livfulde Skildring af sit Liv som Sturvildtjæger.

Men det gælder for ham som for Bedstefaderen: Hans Hobbies er i Virkeligheden sprunget ud af den Forskerglæde, der altid maa være en Forudsætning for en saadan Virksomheds Trivsel.

Der er i denne Oversigt talt om de forskellige Medlemmer af Familien Benzon, men det er klart, at de kunde ikke have skabt den store Virksomhed, hvis de ikke gennem Aarene havde haft et stort Antal dygtige og hengivne Medarbejdere — baade paa det tekniske og det forretningsmæssige Omraade. Det vil af Pladshensyn være umuligt her at komme ind paa en nærmere Omtale af dem, men de har deres smukke Pladser i Firmaets Historie.

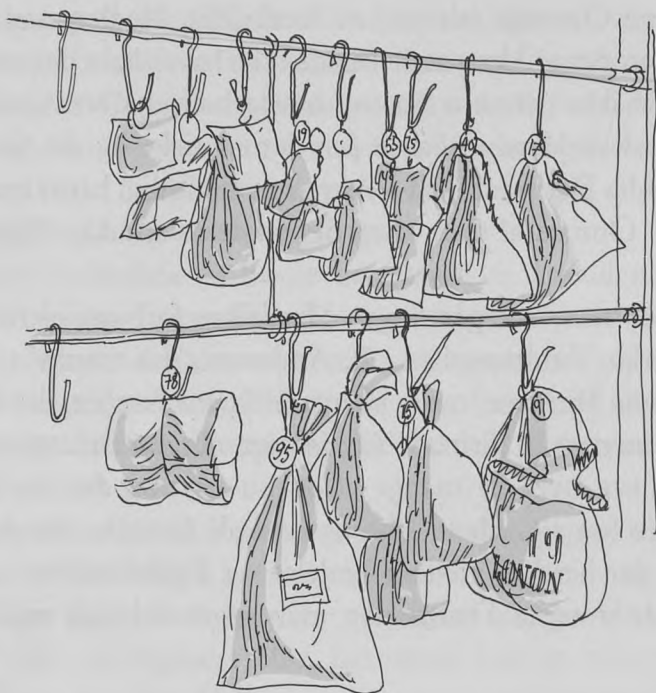
Der er dog to, man ikke paa nogen Maade kan forbigaa — nemlig Firmaets mangeaarige Fuldmægtig L. B. Andresen, der traadte til i 1863, og den nuværende Direktør, cand. pharm. Vilhelm Fischer, der lige siden 1898 har været knyttet til Firmaet. Og iøvrigt vil man andetsteds i denne Bog finde en Liste over de mange af de nu ansatte, der har mere end 25 Aars Tjeneste bag sig. Alene Listens Længde fortæller om det harmoniske Forhold, der hersker mellem Ledelse og Funktionærer — og som ogsaa er en af de smukke Traditioner, man søger at holde vedlige.

Engrosforretningen

DET er allerede blevet understreget, at det ikke blot var et Apotek og en Fabriksvirksomhed, Alfred Nicolai Benzon lagde Grunden til, i 1849. Han lagde samme Vægt paa Engroshandelen, der da ogsaa gennem de hundrede Aar har oplevet en rivende Udvikling.

Det drejer sig her om baade uden- og indenlandske Varer til Apotekere, Materialister, Købmænd og større Industriforetagender — og særlig Vægt lægger man i Dag som for hundrede Aar siden paa Salget af Droger, Grov- og Finkemikalier. Den store Omsætning foregaar dog i Dag ikke blot fra Hovedkontoret paa Halmtorvet, men ogsaa fra de to vigtige Afdelinger i Aarhus og Odense.

Det siger sig selv, at Metoder og Materialer uafbrudt har skiftet. Man kan konstatere det blot ved at studere de forskellige Prislister gennem Aarene — og det er jo ikke blot Udviklingen i ^A/_s Alfred Benzon, man følger, men hele den Forskydning, der er sket i Publikums Indstilling overfor Apotekervarer og Kemikalier — lige ned til de Smaating, der spiller

Opbevaring af sjældne Droger

deres vigtige Rolle i Folkets Dagligliv. Disse gamle Prislister er intet mindre end et Stykke fængslende Kulturhistorie.

Gang paa Gang maa man under Læsningen standse med et overbærende Smil: Tænk, at man dengang troede paa den Slags Ting!

Ganske vist findes der den Dag i Dag kloge Koner og Kvaksalvere, der har bevaret Troen og stadig spørger efter dem, men nu er det dog den moderne Tids rationelle Syn paa Lægemidler, der helt har sat sit Præg paa Prislisterne — og de sidste Rester af de gamle og udtjente Droger og Præparater er nu henvist til et Hjørne paa Lageret, hvor de kan holde den indtørrede Mumie med Selskab og mindes deres svundne Storhedstid.

Det klareste Begreb om Udviklingen faar man maaske, naar man hører, at den hastigt voksende Afdeling for medicinske Specialpræparater nu omfatter ikke færre end 4000 Præparater.

Men dette Tal røber ogsaa den store Forandring, der gennem Tiderne og da først og fremmest gennem den sidste Menneskealder er sket, hvor det drejer sig om Medicinalvarernes Fordeling blandt Publikum. I gamle Dage var det jo saaledes, at Apotekerne i vid Udstrækning købte deres Raavarer og saa selv fremstillede Lægemidlerne efter Lægernes Recepter.

Det mystiske Liv bag den matte Glasrude hinsides Skranken var det, der gav Apotekerne deres ganske særlige Atmosfære. Nu breder de færdige Specialpræparater, der bare udleveres over Skranken mod Recepten, sig mere og mere — og omfatter allerede i Dag omtrent Halvdelen af Apotekernes Omsætning.

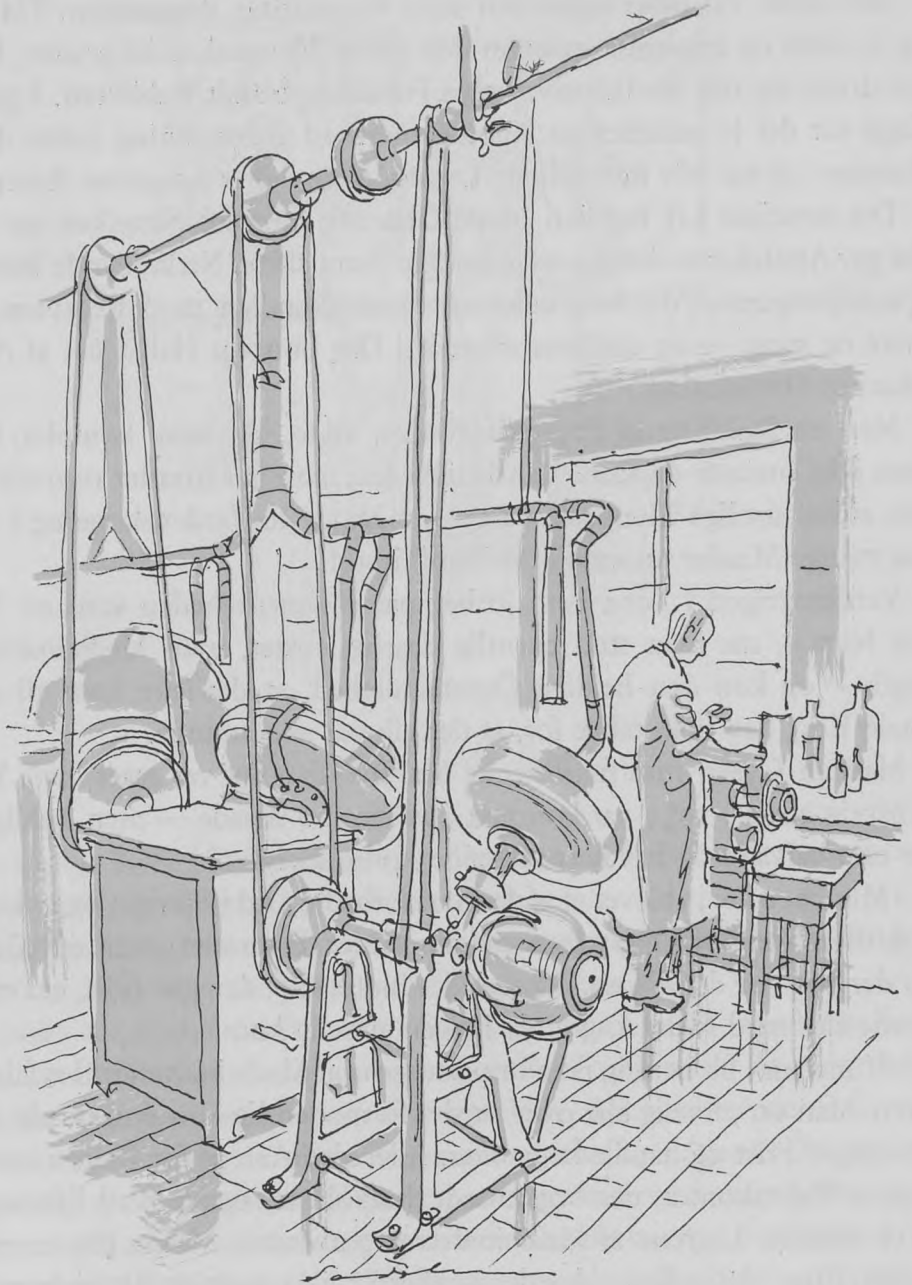
Men en Skildring af Engrosafdelingen vilde ikke være komplet, hvis man ikke omtalte de store Vanskeligheder, man har maattet overvinde i den sidste urolige Menneskealder — under de to Verdenskrige og i den paa mange Maader unormale Mellemkrigstid.

Verdenskrigen i 1914 kom jo bag paa Menneskeheden som en Tyv om Natten, saa man stod egentlig daarligt rustet, hvad Medicinalvarer angik — og kun den heldige Omstændighed, at det ikke kom til den totale Krig, kan man takke for, at det gik saa nogenlunde.

Med en Gysen maa man tænke paa, hvordan det var gaaet, hvis Verdenskrig Nr. 2 i 1939 var kommet paa samme Maade — men heldigvis var man advaret og havde truffet sine Forholdsregler.

»München« er jo blevet et af de mest forhadte Ord i Sproget og er kommet til at staa for Opgivelsen overfor Hitler Tyranniet, men eet Gode var der dog ved den Pause, der saaledes indtraadte: den gav Frist, saa man kunde staa med fyldte Lagre, da Krigen virkelig kom.

»München« fik nemlig ikke Importørerne af Medicinalvarer til at falde i Søvn. Man var virkelig klar over, at det formodentlig kun drejede sig om en stakket Frist og handlede derefter. Allerede i Aarene før Krigen havde vi jo et Valutakontor, der begrænsede Indkøbene, og frem til Efteraaret 1938 holdtes Lagrene af Medicinalvarer paa denne Maade paa normal Højde. Efter »München« blev der imidlertid givet praktisk talt fri Import, og ikke blot Importører, Fabrikker og Apoteker forsynede sig for længere Tid, men endogsaa mange kronisk syge Patienter.

Et Kik ind i Dragerings-Afdelingen

I Begyndelsen af Krigen var Tyskland endda ret leveringsdygtig, men man begyndte hurtigt at savne Varerne af oversøisk Oprindelse — som f. Eks. Kinabark. Efterhaanden kneb det dog ogsaa for Tyskland at levere — og Mangelen paa bl. a. Acetylsalicylsyre blev mere og mere følelig, som Krigen skred frem.

Som Forholdet laa mellem Tyskland og Danmark, søgte vi at suge saa mange Varer ud af Tyskland som bare muligt. Dette gjaldt ikke mindst Medicinalvarerne — og saa sent som i April 1945, altsaa paa Tærsklen af Sammenbruddet, kørte Røde Kors' Lastbiler langt ned i Tyskland og kom tilbage med Acetylsalicylsyre, Kloramin og andre Varer, der dog ikke kunde tilfredsstille Behovet.

Den store Lettelse, man havde ventet efter Krigen, udeblev, selv om Forholdene blev bedre efterhaanden. Nu er det jo først og fremmest de indviklede Valutaforhold, Handelsaftaler og Privatclearinger, der bereder Vanskelighederne — men det er muligt, at Marshall-Planen kan komme til at betyde en Lysning ogsaa for Medicinindustrien.

Her er Tale om Vanskeligheder, der ramte og rammer hele Danmark, men det er klart, at et stort Firma som ^{A/s} Alfred Benzon i allerhøjeste Grad maatte faa dem at føle. Det er da ikke uden Stolthed, man konstaterer, at Vanskelighederne i det store og hele blev overvundet, saaledes at den danske Befolkning ikke paa noget Tidspunkt kom til at lide katastrofalt under Mangelen paa Lægemidler, saadan som Tilfældet var i en lang Række af de andre besatte Lande.

Af andre Vanskeligheder kan nævnes, at man saavel under Krigen som i Aarene, der fulgte efter, har været nødt til at rationere en lang Række Varer, hvoraf der ikke har kunnet skaffes tilstrækkelige Forsyninger, for at alle Kunderne har kunnet faa et Kvantum. Dette medfører foruden ekstra Ulejlighed med Rationeringsregnskab en stærk Forøgelse af Ekspeditionsomkostningerne, som ifølge Prisloven ikke kan indkalkuleres i Varerne. Det vil sige, at man foruden at høre Kundernes Utilfredshed med de smaa Leverancer maa lide den Tort, at Avancen begrænses, saa det i mange Tilfælde slet ikke kan betale sig at handle med de paa-gældende Varer.

Fabrikken

NAAR man indenfor Farmaciens Verden tænker paa Alfred Benzons Fabrikker, er det næsten altid i Forbindelse med Begrebet kontrolleret Laboratorium — Stedet, hvor Apotekerne kan købe de Piller, Tabletter, Ekstrakter, Salver og forarbejdede Droger, som det ikke kan betale sig for dem selv at fremstille. Det var Apotekerloven af 1913, der indførte Begrebet autoriseret Laboratorium, og Alfred Benzons var blandt de tre Laboratorier, der straks efter Lovens Ikrafttræden modtog Autorisation.

Men allerede længe før dette skete, havde Firmaet forsynet Apotekerne med de forarbejdede Droger og galeniske Præparater, som de ønskede at købe, ja, lige fra Fabrikernes allerførste Dage var dette en af de vigtigste Afdelinger. Begrebet autoriseret Laboratorium levede kun til 1932, da den næste Apotekerlov erstattede det med kontrolleret Laboratorium, men lige meget hvad Glosen er, har Alfred Benzon altid sat alt ind paa at levere de bedste Præparater.

Naar man taler om Udviklingen, saa er det ikke alene Forandringer og Fremskridt paa det tekniske og farmaceutiske Omraade, der har gjort sig gældende, men man kan her som paa de fleste af Tilværelsens Felter tale om skiftende Moder.

Tag f. Eks. bare Overtrækket til en hel Række Tabletter og Piller og se, hvordan Moden her har skiftet. Sølvovertræk til Piller har man i og for sig kendt gennem Generationer, bl. a. fremtraadte de meget yndede Marienbadpiller i denne fornemme og tillokkende Dragt. Allerede i Begyndelsen af Aarhundredet var man slaaet ind paa den saakaldte Konfektmedicin — Tabletter overtrukket med et eller andet velmagende Stof som Chokolade eller Sukker — og selv Overtrækkets Kulør spillede en Rolle i Konkurrencen. Hele denne Genre havde sin Glanstid i Perioden mellem de to Verdenskrige. Nu er der Tegn til, at den saa smaat er ved at gaa af Mode. Lægemedler opløses hurtigere, naar de er uden Overtræk — og det kan jo i mange Tilfælde have sin Betydning.

Rent fabrikationsmæssigt er det dog den stærke Mekanisering, der har præget og præger Udviklingen. Navnlig har den moderne Tabletmaskine

Indpakning af Sodapastiller

betydet en formelig Revolution. Hvor man før med mange Hænder og med stort Tidsspilde foldede de pæne smaa Pulvere og trillede Pillerne, spyr en enkelt Maskine nu Tusinder og atter Tusinder Tabletter fra sig i Timen. Ja, selv Pillerne præsteres nu paa særlige Maskiner.

Samtidig blev der stillet større og større Krav om Sterilitet for de Lægemidler, der skulde injiceres. Den almindelige Morfinflaske med Morfinopløsning, der i de gode, gamle Dage hørte med til Lægetaskens faste

Udstyr, er forlængst afløst af Ampuller eller Hætteglas med steril Opløsning. Da det tillige er blevet mere og mere almindeligt at indgive Lægemidler ved Injektion, kan man forstaa, at netop Fabrikernes Fremstilling af sterile Lægemidler i Ampuller og Hætteglas er steget enormt, saaledes at en ny, stor Afdeling nu udelukkende beskæftiger sig med Fremstilling heraf.

Den største Forandring indenfor Fabrikationen har maaske den organisk-kemiske Syntese frembragt. Den rene Kemi fører et større og større Ord, og i hastigt Tempo gaar man over til af de forskellige Midler at renfremstille de virksomme Stoffer og servere dem i stærkt koncentreret Form. Der gaar da næppe heller en Uge, uden at et nyt, rent syntetisk Lægemiddel ser Dagens Lys.

Medicinske Specialpræparater

ALFRED BENZONS FABRIKKER er imidlertid noget andet og mere end »Kontrolleret Laboratorium«, der leverer galeniske Præparater til Apotekerne.

Et særligt Kapitel danner saaledes det Samarbejde, der gennem Aarene har fundet Sted med fremragende danske Læger og Videnskabsmænd. Det har givet disse nye Arbejdsmuligheder, men det har naturligvis ogsaa været af afgørende Betydning i Fabrikernes Udviklingshistorie.

Det største Navn, man i denne Forbindelse kan nævne, er Niels Finsen, hvis Recept paa Hæmatin-Albumin endnu opbevares som en Skat i Arkivet.

En særlig Indsats gjorde den kendte Kirurg, Professor Oscar Bloch, det store Navn fra det gamle Frederiks Hospital i Bredgade, idet han bragte Behandlingen af steriliserede Forbindsstoffer et godt Stykke frem herhjemme. »Pakket efter Professor Oscar Blochs Anvisning« stod der gennem mange Aar paa det Utaal af Pakker, der udgik fra Fabrikkerne.

Dette er den Dag i Dag en af de store Afdelinger — og det drejer sig jo ikke om Pakning af Forbindsstofferne alene, men om deres Fremstilling fra Grunden — baade Jodoformgazebind, Gipsbind, Brandbind, Zinklim-

Ekspeditionen i Apotekerafdelingen

bind og en hel Række andre Variationer — og her som paa andre Felter har man maattet tage store nye Lokaler i Brug for at holde Skridt med Afdelingens Vækst.

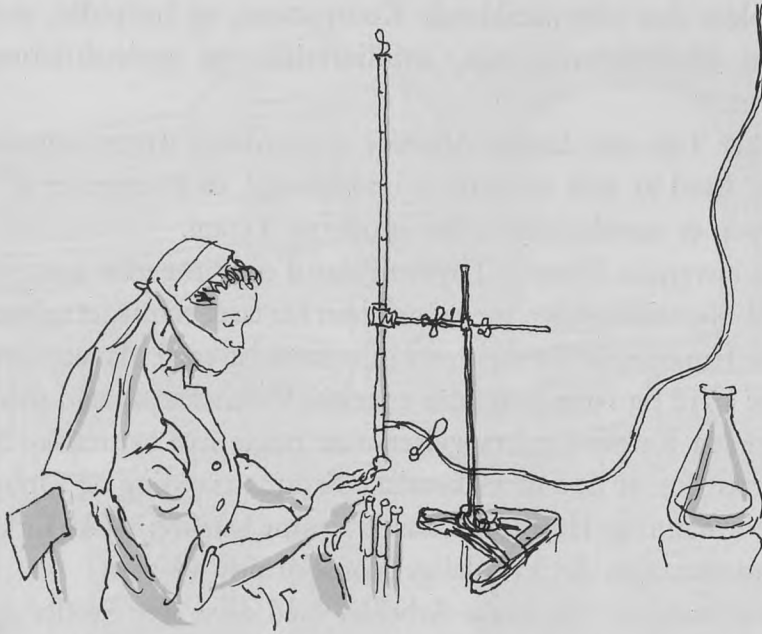
Paa Organoterapiens Omraade var Alfred Benzon tidligt med — og søger stadig at udvise det størst mulige Initiativ. Ja, man kan vel sige, at Fabrikkerne var de første herhjemme, der systematisk tog fat paa Fremstillingen af organoterapeutiske Præparater.

Det var saaledes paa Opfordring af Overlæge Ludvig Nielsen, at Alfred Benzons Fabrikker allerede i 1893 fremstillede det første Præparat af tørret Skjoldbruskkirtel. Først, ikke alene i Danmark, men vistnok i hele Europa, og det var hovedsagelig paa Grundlag af Dr. med. F. Vermehrens Forsøg, at man ogsaa i 1893 naaede frem til det kendte Thyreodinum-Vermehren, der blev Forløberen for talrige andre, udenlandske Thyreodin-Præparater. Med Rette kunde man i talrige Brochurer understrege, at Fabrikkerens Beliggenhed Dør om Dør med Københavns Kvægtorv muliggjorde en hurtig Transport af de anvendte dyriske Organer umiddelbart efter Slagtingen, saa Kirtlerne saa omgaaende som overhovedet muligt kom under Præparering.

I det store og hele havde Fabrikkerne naturligvis ogsaa økonomisk Udbytte af dette Samarbejde med Lægerne og Videnskabsmændene, men det var dog ikke dette, man i første Række søgte.

Man ønskede først og fremmest paa denne Maade at yde sit Bidrag til den rent videnskabelige Forsknings Fremme — og typisk i saa Henseende turde Phyolets Historie være. Her drejer det sig nemlig om et saa sjældent anvendt Præparat, at der ikke kan være Tale om økonomisk Vinding.

Verden over havde man gennem lange Tider arbejdet med Præparater mod Dværgvækst hos Børn. I 1941 optog ^A/_s Alfred Benzon et systematisk Arbejde med Hensyn til Fremstilling af Præparater af Hypofyseforlappen, og der indledtes her et intimt Samarbejde mellem Firmaet og daværende Direktør, nu Professor, Dr. med. Tage Kemp fra Universitetets arvebiologiske Institut. Forsøgslaboratoriets Forskning tog i første Række Sigte paa Hypofyseforlappens Væksthormon, og man naaede efter

Paafyldning af Injektionsglas

et meget stort Antal Forsøg frem til en Metode, der tillod Fremstillingen af et baade holdbart og klinisk anvendeligt Præparat. Bl. a. udarbejdede man i Fællesskab med Dr. Kemp en hel ny Standardiseringsmetode med Anvendelse af Mus med hypofysær Dværgvækst som Forsøgsdyr.

Ad denne Vej naede man da frem til Præparatet Phyol, der i Aarene 1943-46 underkastedes en meget nøje klinisk Afprøvning, inden man omsider bragte det i Handelen. Phyol har indbragt Alfred Benzons talrige Forespørgsler fra udenlandske Læger og Videnskabsmænd, saa det er kun naturligt, at man betragter netop dette Præparat som en Fjer i Hatten.

Langt større Anvendelse har derimod den Række af Hypofysebaglappræparater faaet, som Fabrikkerne fremstiller, og af hvilke de vigtigste er: Pitusol, Thymo-Pitusol, Pitupartin og Insipidin.

Hypofysebaglappen indeholder flere virksomme Komponenter med forskellig Virkning, og Alfred Benzons Fabrikker var de første herhjemme, der adskilte dem og fremstillede Præparater af dem — nemlig Pitupartin,

der indeholder den véfremkaldende Komponent, og Insipidin, der indeholder den blodtrykforhøjende, antidiuretiske og peristaltikforøgende Komponent.

Der er her Tale om danske Afløsere af betydeligt dyrere udenlandske Præparater, hvad jo nok er værd at understrege, da Præparater af Hypofysebaglappen er uundværlige i den moderne Terapi.

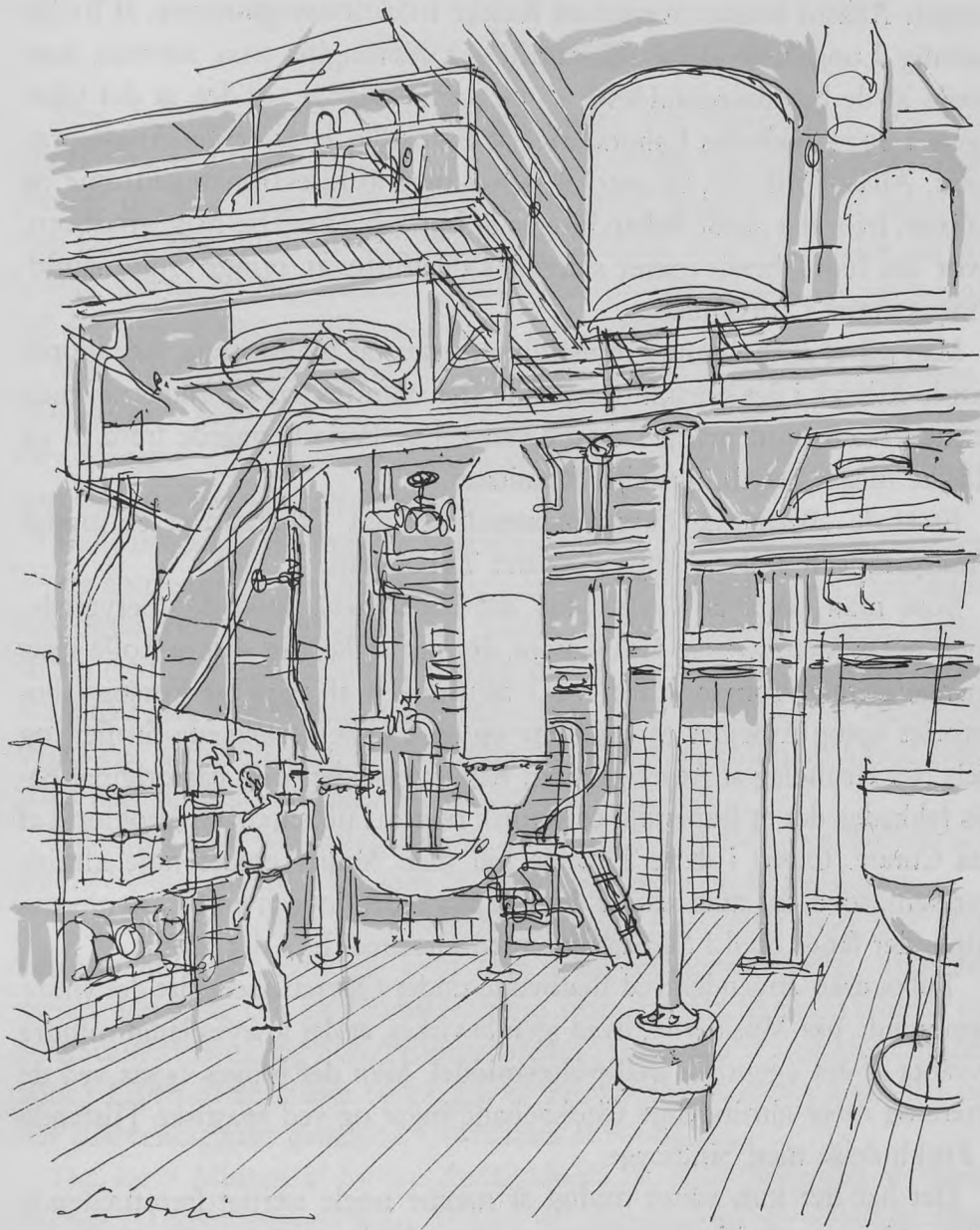
Saaledes anvendes Pitusol, Thymo-Pitusol og Pitupartin som véfremkaldende Midler ved Fødsler, mens Insipidin har faaet en meget udbredt Anvendelse til Hindring af Tarmpareser i Forbindelse med Maveoperationer.

I Aarene 1938 og 1939 fremkom engelske Videnskabsmænd med Meddelelser om en Række Undersøgelser over nogle nye syntetiske Stoffer, som til Trods for, at de i deres kemiske Sammensætning og Opbygning ikke ligner de naturlige Hormoner, har de samme karakteristiske Virkninger paa Organismen som det kvindelige Kønshormon Østron.

Forsøgslaboratoriet tog straks Arbejdet med disse nye Stoffer op, og i Maj 1941 bragtes et af dem i Handelen under Navnet Hexoestrol efter omfattende biologiske Undersøgelser paa Laboratoriet og kliniske Undersøgelser, som foretoges af Dr. med. E. Møller-Christensen.

Paa samme Maade har ^A/_s Alfred Benzon altid lagt Vægt paa at være med i Konkurrencen paa det kemoterapeutiske Omraade.

Allerede i 1936 tog Forsøgslaboratoriet fat paa en omfattende Forskning over Sulfonamiderne, hvis store helbredende Muligheder paa en Række Omraader Verden havde faaet Øjnene op for. Efter Fremstilling og Afprøvning af en Række Stoffer, lykkedes det Laboratoriet i Samarbejde med Dr. med. Emil Vermehren og Dr. med. Martin Vermehren at naa frem til et originalt Sulfonamidpræparat, som man døbte Alfasol, og som betød et afgjort Fremskridt indenfor Kemoterapien. Dette var i og for sig lykkedes allerede tidligt paa Aaret 1941, men man fortsatte Forskningsarbejdet og søgte ikke mindst at indhente solide kliniske Erfaringer, før man saa endelig bragte Præparatet i Handelen i 1942. Af særlig Betydning var det, at Alfasol var letopløseligt i Vand, da det betød en stor Lettelse i Lokalterapien og ved Injektionsbehandlinger, hvor man hidtil havde været henvist til alkaliske og derfor mere smertende Opløs-

Fra Maltfabrikken

ninger. Alfasol bruges overfor en Række Infektionssygdomme, af hvilke navnlig Lungebetændelse, Gonorrhé og Meningitis maa nævnes som nogle af de betydningsfuldeste — og særligt vigtigt var det, at det yderligere i 1942 lykkedes Laboratoriet at fremstille et flydende Alfasolpræparat, Alfasol-Mikstur, til peroral Behandling af Infektionssygdomme og da især, hvor det gjaldt Behandlingen af Lungebetændelse hos Smaabørn, hvor det hidtil havde været svært i Tabletform at bringe Sulfonamid-Præparaterne i Anvendelse.

Man vil af hele denne Fremstilling forstaa, at Krigsaarene ikke gjorde noget Afbræk i det Forskningsarbejde, der udførtes paa Fabrikkerne, men at man tværtimod netop i denne vanskelige Periode naaede frem til en Række meget betydningsfulde Resultater.

Et af de allernyeste Forskningsresultater paa Laboratoriet er iøvrigt Fremstillingen af det vigtige Præparat Tubocuran.

Som man hører af Navnet, har det Forbindelse med den berygtede, men ogsaa saare nyttige Gift Curare, der har spillet sin dystre Rolle i saa mange Detektivromaner. Det var i Slutningen af 1946, at Forsøgslaboratoriet optog Arbejdet med Curare og en Række beslægtede Stoffer, og dels paa Grundlag af Amerikaneren Kings Arbejder, dels paa original Basis lykkedes det at fremstille et kemisk rent d-Tubocurarinhydroklorid af raa Curare. Ogsaa i dette Tilfælde lod man Midlet meget nøje klinisk gennemprøve, før man sendte det paa Markedet, iøvrigt en Gennemprøvelse, der fandt Sted i Samarbejde med Dr. med. E. Trier-Mørch.

Tubocuran anvendes ved Bedøvelse under Operationer, idet det virker lammende paa Musklerne, hvad igen bevirker, at der kræves langt mindre Kvanta af det egentlige Bedøvelsesmiddel. Men det bruges ogsaa ved de mere og mere almindelige Chokbehandlinger og ved spastiske Tilstande i Forbindelse med Sindssyge.

Det har her kun været muligt at nævne nogle særligt fremtrædende Omraader, paa hvilke Fabrikernes Samarbejde med danske Læger og Videnskabsmænd har givet vigtige Resultater, men det er nok til at understrege dette Samarbejdes store Betydning — og det er klart, at man ogsaa i Fremtiden vil bevare det.

Andre Præparater

MEN Fabrikkerne har jo ogsaa en meget stor Produktion, der dels ligger paa Grænsen mellem de rent medicinske og de tekniske Præparater og dels ligger helt ovre i det tekniske. Saadan har det været fra den første Dag, fordi det saa nøje hang sammen med de Tanker, ud fra hvilke Alfred Nicolai Benzon grundlagde sin Virksomhed — og saadan vil det sikkert ogsaa vedblive at være i Fremtiden.

Med Traditionens Glorie om sig staar saaledes stadig Alfred Benzons Maltekstrakt med den meget store Produktion. Ogsaa her var Firmaets Grundlægger en Pioner — og i Modsætning til saa mange Pionerer fik han rig Løn for sin Forudseenhed.

Maltekstrakten var først og fremmest tænkt som et styrkende Præparat — og som saadant finder det stadig udbredt Anvendelse. Men Ekstrakten har ogsaa vundet Indpas paa en Række andre Omraader baade i Industrien og i de private Husholdninger, og her har vel ogsaa de senere Aars Knaphed paa Sukker haft noget at betyde. For blot at tage et Eksempel bages der næppe mange brune Kager til Julebordet, uden at Alfred Benzons Maltekstrakt indgaar som en vigtig Ingrediens.

I Familie med Maltekstrakten er jo ogsaa Alfred Benzons Maltøl, der stadig bevarer sit høje Ry som Styrkemiddel for Rekonvalescenter.

Tekniske Produkter har Alfred Benzon altid fremstillet i stor Stil. Man behøver blot at nævne en Ting som Fremstillingen af Æter, hvor det aarligt drejer sig om en Produktion paa mange Tons til baade teknisk og farmaceutisk Brug, og hvor Produktionen i Dag er større end nogensinde. Blot i Løbet af de sidste 10-15 Aar er Produktionen blevet tredoblet og har nødvendiggjort gentagne Udvidelser af Fabrikken.

Det var i Midten af forrige Aarhundrede, at Æter begyndte at vinde Indpas i Lægeverdenen som Middel til Fremkaldelse af Narkose. Den Æter, man anvendte, var i Begyndelsen meget uren, men i Ph. D. 1868 fremkom Prøveforskrifter for en forholdsvis ren Æter, og omkring 1870 optog Alfred Benzons Fabrikker Fremstillingen af Æter i større Stil. Al-

ALFRED BENZON

fred Benzon var saaledes det første Firma herhjemme, der optog denne Fabrikation, og et nyt Hestehovede foran kom man, da man i 1886 opfandt en forbedret Metode til Rensning af Æteren.

Æter til teknisk Brug vedblev man at rense, saa det svarede til Kravene i Ph. D. 1868, mens Æter til farmaceutisk Brug og Æter til Narkose yderligere rensedes — og Alfred Benzons Æter til Narkose vandt da ogsaa paa Grundlag heraf en meget stor Udbredelse.

Blandt de store tekniske Produktioner er der endnu nogle, man ikke kan forbigaa, hvis man vil give et nogenlunde fyldestgørende Billede af Virksomheden. Der er Sanagranen, som man begyndte at fremstille i 1925 efter

OTTO BENZON

en Metode, som man havde udarbejdet indenfor Virksomheden. Sanagran har sin uhyre vigtige Anvendelse til Afsvampning af Saasæd, Roefrø og andre Frø, saaledes at man kan betegne det som uundværligt for Landbruget. Ikke uden Stolthed fremhæver Firmaet, at det med Lethed vilde være i Stand til at levere Sanagran til Danmarks samlede Forraad af Saasæd og Frø.

Der er Saltfabrikken, der foretager Omkrystallisation af en Række raa og urene Salte som Magniumsulfat, Natriumsulfat, Natriumklorid og forskellige andre, saaledes at Saltene oparbejdes til rene Kemikalier, der svarer til Farmakopeens Krav.

NIELS BENZON

Heller ikke kan man forbigaa Fremstillingen af Ferrosulfat, hvor Fabrikernes Affaldsjern finder en lønnende Anvendelse, idet det opløses i Svovlsyre og oprenses til rent Ferrosulfat.

Men Publikum kommer heller ikke ind i mange danske Købmandsforretninger, uden at de finder nogle af Alfred Benzons Varer. Sodapastiller, Bagepulvere, Krydderier i Poser, Maltekstrakt, Madkulør, Børne-Semoule samt mange Slags Essenser — og altsammen har det sit Udspring i Alfred Nicolai Benzons Drømmerier ved Kajerne i Hamburg for over hundrede Aar siden. Han kunde ikke drømme om en moderne Købmandsforretning i al dens skinnende Pragt, men nok om at sørge for, at

BØJE BENZON

den jævne Husmoder kunde faa de bedste Varer fra fjerne og eksotiske Egne, indført af danske Firmaer og bearbejdet af danske Hænder.

Saa rig og omskiftelig Udviklingen har været, saa har der dog indenfor Produktionen været en Række faste Punkter, og det gælder ikke blot de egentlige Lægemidler, men ogsaa de tekniske Materialvarer, som Firmaet altid har lagt saa stor Vægt paa.

Fortid, Nutid, Fremtid

MAN vil baade af den historiske Gennemgang, der her er forsøgt, og af Oversigten over den tekniske Indsats forstaa, hvor mangfoldig en

Virksomhed, det her drejer sig om. Og det fremgaar maaske allerklarest af, at Alfred Nicolai Benzons beskedne Begyndelse i 1849 er blevet en Virksomhed, der beskæftiger omtrent 350 Funktionærer og Arbejdere.

Heller ikke i Dag vil den, der besøger Virksomheden paa Halmtorvet, finde en samlet, strømliniet Fabrik. Den vidt forgrenede Fabrikation er stadig fordelt i en Række Bygninger af højst forskelligt Præg og højst forskellig Alder. Det har været med til at føre lidt af Atmosfæren fra de gamle, patriarkalske Dage over i den moderne Industritid, og det understreges yderligere af de mange kuriøse Minder om den gamle Fabrik og det gamle Apotek, der med nænsom Haand er spredt ud over Omraadet. Om det saa er en af de gamle, hyggelige Svaner fra det oprindelige Hus paa Østergade og en af Lygterne, der skinnede saa venligt ned over Peder Madsens Gang med al dens Tvivlsomhed, finder man dem derude.

Og de adskilte Bygninger har aldrig hæmmet Tempoet. Der er endda mange Teknikere, der ikke er bange for at paastaa, at en saadan Spredning over vidt forskellige Bygninger er det rigtige for en Virksomhed, der giver sig af med en saa uhyre forskelligartet Fabrikation.

Naar man i de sidste Aar har holdt sig noget reserveret med Hensyn til radikalt Nybyggeri, skyldes det dog ikke udelukkende disse Betragtninger eller Materiale mangelen, men dette, at Firmaet i den nærmeste Fremtid skal afstaa hele sit Omraade til Københavns Kommune til Udvidelser af Kødbyen.

I 1955 forsvinder efter Planen ^{A/s} Alfred Benzon fra det historiske Sted, hvor Alfred Nicolai Benzon vovede og vandt for saa mange Aar siden, men naar Virksomheden flyttes til Lyngbyvejen, bliver Forandringen dog ikke saa stor — for den Aand, der har muliggjort dens Opbygning paa dansk Grund, flytter med.

EFTERSKRIFT

I det foranstaaende har Redaktør Jørgen Bast fortalt om Firmaet Alfred Benzons 100-aarige Historie, som han har skildret bl. a. paa Basis af tidligere trykte Meddelelser, Kataloger, Prislister etc.

Da Redaktør Jørgen Bast har haft frie Hænder til sin Beretning, finder jeg Anledning til at knytte følgende Bemærkninger dertil.

Det kan maaske synes lidt pretentiøst at udsende en Bog om ens eget Firma, hvis Historie naturligvis har mest Interesse for en selv, men jeg har trods dette følt Trang til at dele Minderne fra de 100 Aar med den store Kreds af Kunder, Leverandører, Kolleger samt Myndigheder og Institutioner, som Firmaet gennem Aarene har haft Forbindelse med.

Jeg ønsker her at benytte Lejligheden til at takke alle disse for Aarene, der er gaaet, samt udtrykke Ønsket om, at Tilliden og det gode Forhold maa følge med ind i det nye Sekel.

Endvidere vil jeg gerne bringe en særlig Tak til alle Firmaets gode og dygtige Medarbejdere for trofast og loyalt Samarbejde gennem de mange Aar. Andetsteds i denne Bog bringes en Liste over de mange Medarbejdere, som har været ansat i mere end 25 Aar i Firmaet Alfred Benzons, og det er mit Haab, at alle de øvrige ogsaa maa befinde sig saa godt i Firmaet, at vi efterhaanden maa faa Lejlighed til at hylde dem som Jubilarer.

Björge Benzons

MEDARBEJDERE I VIRKSOMHEDEN

DER

1. JANUAR 1949 HAR VÆRET ANSAT I 25 AAR ELLER LÆNGERE

60 AAR

ALBERT OLSEN, Assistent, *Den kgl. Belønningsmedaille* 12. 4. 1888

50 AAR

VILH. FISCHER, Direktør, cand. pharm. . . . 1. 11. 1898

40 AAR

V. MØLLER, Bestyrer 1. 5. 1905

DORA CHRISTENSEN, Kassererske 2. 1. 1907

VALBORG NIELSEN, Assistent 22. 8. 1907

INGEBORG HANSEN, Kontorassistent 5. 11. 1907

KAY SCHØNBERG, Kommis 6. 2. 1908

C. MÅNSSON, Afdelingsleder 1. 5. 1908

25 AAR

OTTO L. ØSTERGAARD, Repræsentant 1. 6. 1909

JANUS JENSEN, Repræsentant 6. 6. 1909

GEORG PETERSEN, Assistent 10. 11. 1909

JENS PETER LARSEN, Nattevagt 1. 4. 1910

ELVIRA NIELSEN, Kontorassistent 1. 5. 1910

AAGE MIKKELSEN, Chauffør 2. 12. 1910

ARNOLD A. INGERSLEV, Repræs., cand. pharm. 11. 2. 1911

AAGE NIELSEN, Fabrikarbejder 10. 7. 1911

ELLEN PETERSEN, Direktrice 29. 11. 1911

EDVIN OLSSON, Lagerarbejder 1. 4. 1912

EJNER NIELSEN, Fuldmægtig 1. 6. 1912

JENS HANSEN, Afdelingsleder	1. 10. 1912
ALFRED LUNDGREN, Lagerarbejder	10. 7. 1913
EINER LARSEN, Assistent	15. 4. 1916
LAURA CHRISTIANSEN, Assistent	17. 6. 1916
N. P. JOHANSEN, Fabrikarbejder	5. 1. 1917
POULA MADSEN, Lagerarbejderske	18. 1. 1917
L. R. VALLIN, Afdelingsbestyrer, cand. pharm.	1. 2. 1917
AXEL ANDERSEN, Assistent	20. 2. 1919
OTTO B. PAULSEN, Assistent	1. 5. 1919
AXEL RASMUSSEN, Fabrikarbejder	21. 6. 1919
CHRISTIAN JENSEN, Smed	1. 9. 1919
HOLGER PETERSEN, Dragéeist	1. 9. 1919
J. P. JENSEN, Maskinpasser	15. 9. 1919
ALFRED LARSEN, Afdelingsleder	9. 12. 1919
CHRISTINE JENSEN, Kontorassistent	1. 5. 1920
DAGMAR BERTHELSEN, Fabrikarbejderske	3. 5. 1920
KNUD JENSEN, Lagerekspedient	3. 5. 1920
V. VON BAHDER, Afdelingsleder	11. 5. 1920
HJ. LAUTRUP-LARSEN, Underdir., cand. pharm.	1. 9. 1920
JAROMIR WITTITZ, Assistent	22. 9. 1920
YRSA KYHN, Kontorassistent	7. 12. 1920
C. LOCHMANN, Kasserer	1. 5. 1921
NIELS THOMSEN, Kommiss	2. 6. 1921
MARIE JENSEN, Fabrikarbejderske	13. 6. 1921
ELLY POULSEN, Fabrikarbejderske	14. 10. 1921
J. BIRKHOLM, Repræsentant, exam. pharm.	1. 3. 1923
FRANTZ JARPING, Kommiss	15. 4. 1923
OLGA KNUDSEN, Direktrice	18. 4. 1923
CARL HANSEN, Afdelingsleder	7. 5. 1923
VILH. HAGEMANN, Fabrikarbejder	1. 7. 1923
ANDREAS NIELSEN, Assistent	1. 9. 1923
CARL STRAUSS, Fabrikarbejder	14. 11. 1923
HARALD HANSEN, Chauffør	23. 11. 1923

Tekst: JØRGEN BAST Tegninger: EBBE SADOLIN.

Reproduktion og Trykning:

EGMONT H. PETERSEN, KGL. HOF-BOGTRYKKERI

Indbinding:

KGL. HOFBOGBINDER CARL PETERSENS ENKE